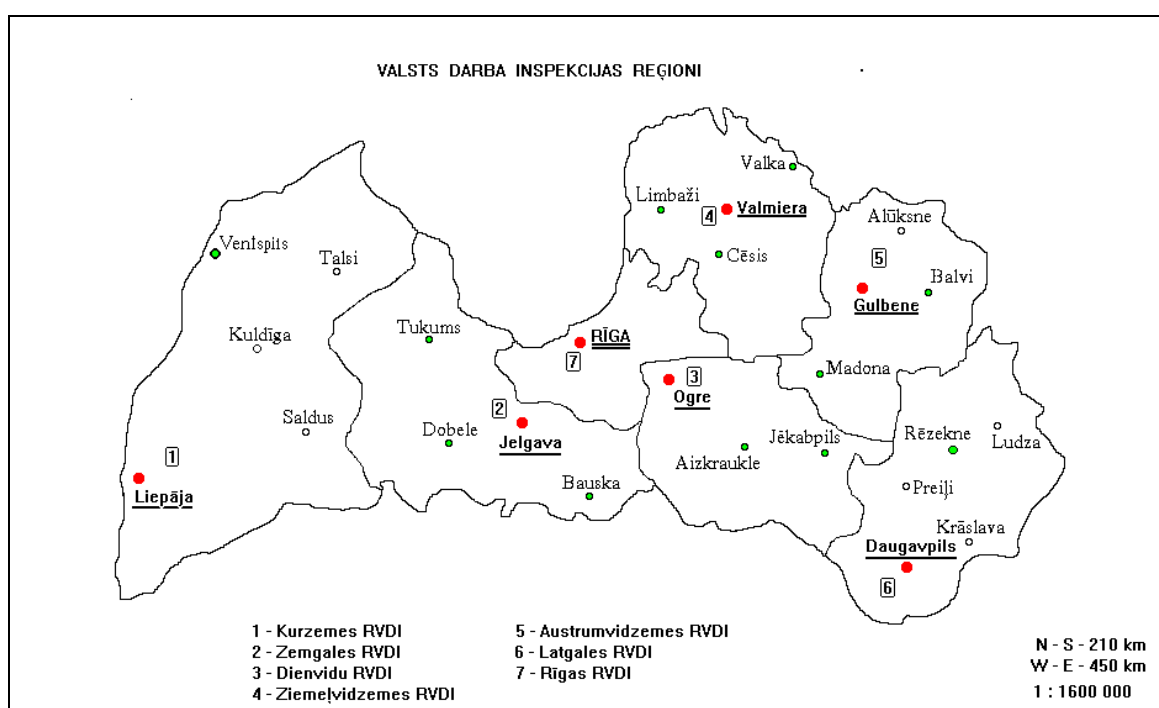

Informācija par Valsts darba inspekciju

Latvijas Valsts darba inspekcija (turpmāk tekstā **VDI**) ir valsts uzraudzības un kontroles institūcija, kura savu darbību veic saskaņā ar Latvijas Republikas 2001.gada “Valsts darba inspekcijas likumu” un Ministru Kabineta 2002.gada noteikumiem nr.158 “Valsts darba inspekcijas nolikums.”

VDI ar tās sastāvā esošajām reģionālajām Valsts darba inspekcijām (turpmāk tekstā **RVDI**) īsteno valsts uzraudzību un kontroli par darba, darba aizsardzības, nodarbinātības, tirgus uzraudzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jomā pieņemto likumu un ar tiem saistīto normatīvo aktu ievērošanu darba vietās.

Valsts darba inspekcijas struktūra

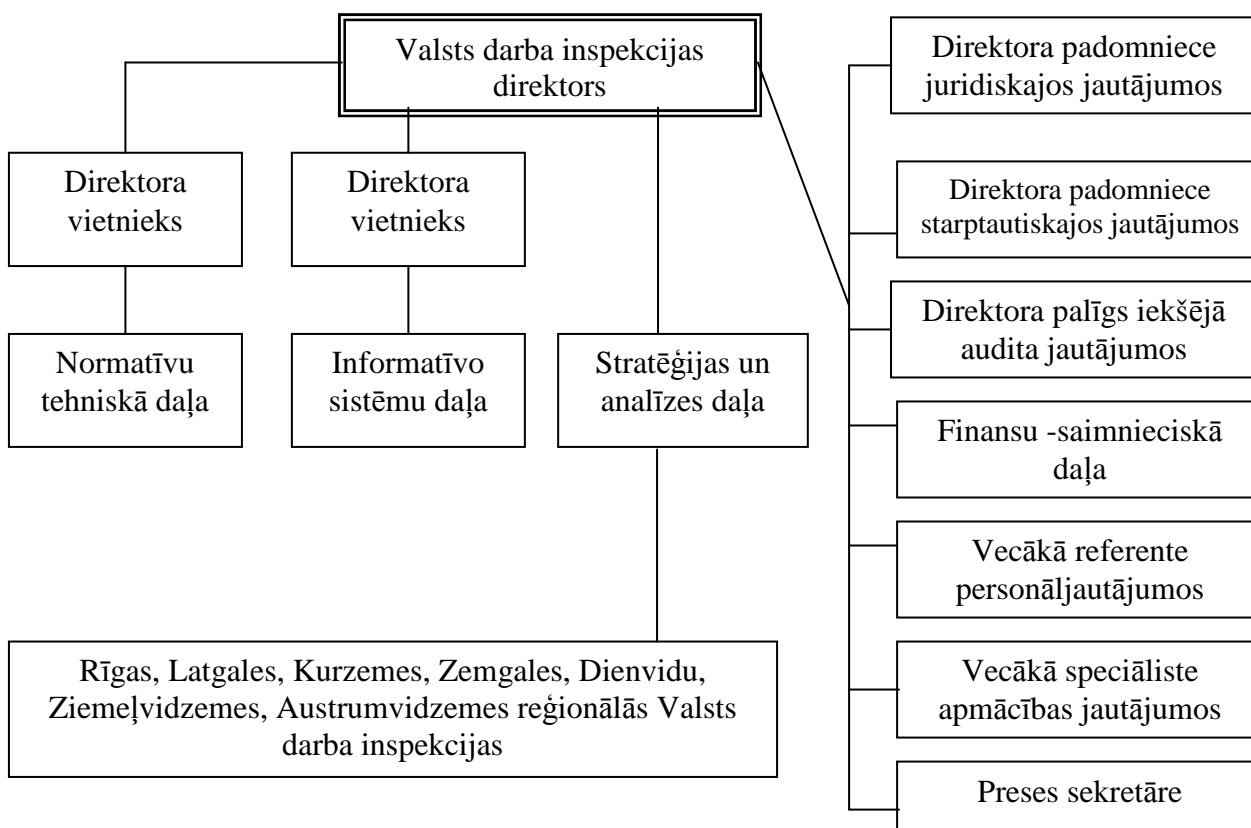

Kopumā valsts teritorijā darbojas septiņas RVDI, tajā skaitā:

- ✓ Rīgas RVDI, kura veic uzraudzību Rīgas un Jūrmalas pilsētās un Rīgas rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Rīgā.
- ✓ Ziemeļvidzemes RVDI, kura veic uzraudzību Limbažu, Valmieras, Valkas un Cēsu rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Valmierā.
- ✓ Austrumvidzemes RVDI, kura veic uzraudzību Balvu, Alūksnes, Madonas un Gulbenes rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Gulbenē.
- ✓ Latgales RVDI, kura veic uzraudzību Rēzeknes, Ludzas, Preiļu, Krāslavas un Daugavpils rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Daugavpilī.
- ✓ Dienvidu RVDI, kura veic uzraudzību Ogres, Aizkraukles un Jēkabpils rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Ogrē.
- ✓ Zemgales RVDI, kura veic uzraudzību Bauskas, Jelgavas, Dobeles un Tukuma rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Jelgavā.
- ✓ Kurzemes RVDI, kura veic uzraudzību Saldus, Kuldīgas, Talsu, Ventspils un Liepājas rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Liepājā.

Visos rajonos, izņemot Alūksnes, Balvu, Krāslavas, Kuldīgas, Ludzas un Preiļu rajonus, ir iekārtoti pastāvīgi darbojošies RVDI biroji. Savukārt, minētajos sešos rajonos, VDI darbība tiek īstenota tieši no RVDI centriem. Lai nodrošinātu konsultatīvo darbību ar darba devējiem, kā arī apmeklētāju pieņemšanu par VDI piekriktīgiem jautājumiem, šajos rajonos reizi nedēļā noteiktā vietā un laikā notiek apmeklētāju pieņemšana.

Lai nodrošinātu un koordinētu RVDI darbību, kā arī veiktu to pārraudzību, VDI struktūrā ir Stratēģijas un analīzes daļa, Normatīvu tehniskā daļa, Informatīvo sistēmu daļa un Finanšu – saimnieciskā daļa. Daļas darbojas saskaņā ar to nolikumiem, kurus apstiprinājis VDI direktors.

VDI uzdevums ir veikt pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu valsts politikas īstenošanu darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jomā.

Realizējot šo uzdevumu, VDI pilda šādas funkcijas :

1. Uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. Veicina darba devēju un darbinieku sadarbību;
3. Pēta darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jautājumus;
4. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic notikušo nelaimes gadījumu darbā un bīstamo iekārtu avārijas izmeklēšanu, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
5. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrē bīstamās iekārtas, kā arī izsniedz atļaujas šo bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzsākšanai;
6. Kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, kā arī tehnoloģisko procesu ievērošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;

7. Veic normatīvajos aktos noteikto iekārtu, darba vietās esošā darba aprīkojuma un personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu tirgus uzraudzību;
8. Sniedz bezmaksas konsultācijas darba devējiem, darbiniekiem un bīstamo iekārtu valdītājiem par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasībām;
9. Organizē Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras nacionālā kontaktpunkta izveidi un nodrošina tā darbību.

Saskaņā ar 1998. gada MK noteikumiem nr. 446 “ Naftas produktu iezīmēšanas {marķēšanas} un piegādes kārtība” VDI izskata un apstiprina izziņas par izmantojamo naftas produktu maksimālo patēriņu attiecīgajā katlumājā, krāsnī, citā iekārtā vai ierīcē, kā arī par katlumājas, krāsns, citas iekārtas vai ierīces jaudas izmantošanas koeficientu.

Atskaites periodā VDI joprojām aktuāls bija personāla komplektēšanas jautājums. Tā uz 01.01.2003. gada VDI no 181 štata vietām ir aizpildītas 160 jeb 88,4 %.

2002.gada februārī -“Latvijas vēstnesī”, “Ventas balss”, jūnijā, jūlijā - “Latvijas vēstnesī”, “Zemgales Ziņas”, augustā -“Latvijas vēstnesī” tika izsludināti konkursi uz vakantajiem VDI ierēdņu amatiem. Konkursā pieteicās 131 persona, par piemērotām ierēdņa amatam atzītas 50 personas, kuras tika izvirzītas uz II Konkursa kārtu, 17 uzvarēja, bet no tām tikai 11 uzsāka darbu VDI, uz darbinieka amatu pieteicās 6 pretendenti no kuriem 2 uzsāka darbu.

Sakarā ar to, ka 2002. gadā stājies spēkā jaunais Darba aizsardzības likums un ņemot vērā tā 9. panta nosacījumus, darba devējam jānodrošina sava iestāde ar darba aizsardzības speciālistu. Šobrīd valstī tādus speciālistus negatavo un līdz ar to, vairākas iestādes, lai atrastu sev speciālistu, piedāvā VDI amatpersonām darba iespējas ar atbilstošu darba apmaksu. To ņemot vērā no inspekcijas gada laikā aizgājušās 17 amatpersonas.

2002.gadā savu darbību turpināja VDI iekšējais audits. Veikti divu sistēmu auditi:

- ❖ Finanšu vadības sistēmā - Valsts investīciju plānošana un kontrole.
- ❖ VDI kopējās pārvaldes un vadības sistēmā - Strukturālais un personāla vadības audits.

Valsts investīciju līdzekļi pamatā tiek izlietoti inspekcijas informatīvo sistēmu attīstībai, tāpēc iekšējais audits lielāku vērību pievērta līdzekļu izlietojuma lietderībai.

Strukturālais un personāla vadības audits tika veikts saskaņā ar 2001.g.27.novembra Ministru kabineta sēdes protokola Nr.58 23 paragrāfa “Par valsts civildienesta likuma ieviešanas gaitu” 2.punkta izpildi.

Lai gūtu pārlicību, ka VDI struktūra ir skaidra, racionāla, funkcionāli pamatota savstarpējā padotībā, darba organizācija noteikta atbilstoši funkciju sadalījumam un slodzei, nenotiek funkciju dublēšanās starp struktūrvienībām, noteikti pienākumi, tiesības un atbildība ir atbilstoši VDI funkcijām, tika izvērtēti:

- ❖ izlases veidā darba laika patēriņš amata aprakstos noteikto pienākumu veikšanai,
- ❖ VDI darbību reglamentējošie dokumenti – VDI reglaments, struktūrvienību nolikumi, amata apraksti un c..

Vadības ziņojums

2003. gads ir VDI 10. darba gads. Ja vērtējam paveikto, tad var secināt, ka ir panākts zināms progress VDI attīstībā. Pilnīgi visas struktūrvienības ir nodrošinātas ar orgtehniku un labiekārtotiem birojiem. Lielu vērību šajā laika periodā esam pievērsuši valsts darba inspektorū apmācībai. Ir izveidota vienota informācijas sistēma. Ir pilnveidota VDI darbība, ņemot vērā Phare projektu ekspertu ieteikumus, kā arī izmantojot saņemto tehnisko palīdzību.

2002. gada maija mēnesī Latvijas VDI vērtēja ES komisijas Darba un sociālo lietu departamenta komisija, kura konstatēja, ka kopumā, esam gatavi darbībai ES apstākļos. Ir arī norādīti trūkumi, kas jānovērš līdz 2004. gadam. Taču ar sasniegto nevaram apmierināties, jo ir jāpilnveido VDI darbība, it sevišķi pievēršot uzmanību preventīvajiem pasākumiem visos VDI piekritīgajos jautājumos. Ir pastāvīgi jāpilnveido valsts darba inspektorū kvalifikācija, jāmeklē jaunas sadarbības formas ar sociāliem partneriem. Ir jāapgūst jaunas darbības formas, tādas kā psihosociālais stāvoklis darba vietās, tāpat jāpilnveido konsultatīvais darbs ar darba devējiem un darbiniekiem. Visas šīs aktivitātes ieliktas VDI 2003. gada darbības programmā.

VDI 2003.gada darbības programma ir izstrādāta, pamatojoties uz situācijas analīzi darba aizsardzības jomā, apstiprināto VDI stratēģisko plānu, 2003.-2007.g. labklājības nozares Valsts investīciju programmas stratēģiju un citiem valsts politikas plānošanas dokumentiem, kā arī ņemot vērā Eiropas savienības darba drošības un veselības aizsardzības stratēģiju 2002-2006.g.

Valsts darba inspekcijas direktors
J.Bērziņš

Valsts darba inspekcijas aktivitātes un 2002. gada darbības programmas izpilde

Aktivitātes likumdošanas pilnveidošanā.

Lai realizētu 2002. gada darbības programmu darba aizsardzības un bīstamo iekārtu normatīvās bāzes pilnveidošanas procesā VDI amatpersonas piedalījās LM Darba departamenta, Izglītības un zinātnes ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Iekšlietu ministrijas organizētajās darba grupās. Ar VDI darbinieku dalību tika izstrādāti vai sniegti atzinumi par 19 MK noteikumu projektiem. No šiem noteikumu projektiem atskaites periodā 10 noteikumus Ministru kabinets ir jau izdevis.

Jāatzīmē, ka no VDI neatkarīgu iemeslu dēļ vairāku Darba aizsardzības likuma 24. un 25. pantos un šā likuma pārejas noteikumos paredzēto noteikumu izdošana ir aizkavējusies, piemēram, par darba aizsardzības prasībām būvlaukumos, kas ir visai aktuāla problēma.

Jauno normatīvu savlaicīgu ieviešanos praksē dažkārt dara neiespējamu pārāk īsie noteikumu spēkā stāšanās termiņi vai reālu pārejas nosacījumu trūkums. Raksturīga negācija satopama bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības un ar atbilstības prasībām saistīto normatīvo aktu jomā – normatīvos tiek paredzēts, ka iekārtu atbilstības pārbaudes jāveic MK pilnvarotām institūcijām, bet šo institūciju pilnvarošana dažādu iemeslu dēļ nenotiek. Tā, piemēram, “Noteikumus par uzliesmojošu, sprādzienbīstamu un kaitīgu vielu uzglabāšanas rezervuāru projektēšanu, uzstādīšanu, atbilstības novērtēšanu un tirgus uzraudzību” Nr.372 Ministru kabinets izdeva 2001. gada 14.augustā, tie stājās spēkā jau 1.septembrī, bet pilnvarotas atbilstības novērtēšanas institūcijas vēl joprojām nav. Līdzīga situācija ir arī lielākās daļas bīstamo iekārtu inspicēšanas (tehnisko pārbažu) jomā. Diviem iekārtu veidiem – publisko atrakciju iekārtām un trošu gaisa piekarceļiem ar kabīni, vēl nav izdoti tehniskās uzraudzības kārtības noteikumi. Līdz ar to netiek ievērotas likuma "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" prasības.

Kopīgi ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu sakarā ar MK noteikumiem Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā” tika noteiktas nepieciešamās drošības zīmes, kurām jābūt noteikumu pielikumā un Latvijas Valsts standartā.

Sadarbībā ar Celtnieku arodbiedrību organizēts seminārs par darba aizsardzības organizēšanu, darba vietu iekārtošanu būvlaukumos. Celtnieku arodbiedrības pārstāvis aktīvi līdzdarbojās Latvijas - Dānijas projekta darba grupā "Darba drošība būvniecībā".

Sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru tiek veiktas individuālo aizsardzības līdzekļu atbilstības pārbaudes tirgus uzraudzības pasākumu ietvaros saskaņā ar normatīvajiem aktiem un likuma “Par atbilstības novērtēšanu” prasībām.

Sadarbībā ar Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociāciju apspriesta 2003. gada darbības programma un noteikti pasākumi kokapstrādes darbgaldu atbilstības problēmu risināšanā.

Standartu tehnisko komiteju un apakškomiteju darbībā problēmas ir tas, ka darbs tiek veikts uz sabiedriskiem pamatiem un darbinieku iniciatīvas, bez attiecīgā finansiālā atbalsta, līdzekļi netiek iedalīti pat reglamentētās sfēras standartu tulkošanai. Standarta LVS EN ISO 9241 “Ergonomikas prasības biroja darbam ar displejiem” divu daļu tulkošana bija iespējama tikai pateicoties ārzemju finansējuma piešķiršanai. Problēmas risināšanai LM DD tika iesniegta izdevumu tāme nepieciešamo standartu izstrādāšanai un tulkošanai.

VDI amatpersonas strādāja piecās Standartu tehniskajās komitejās - “Darba vide”, “Spiedieniekārtas”, “Mašīnu drošība”; “Apgaisme”; “Izbūves noteikumi lietotāju elektroietaisēm līdz 1 kV”, kā arī to apakškomitejās.

Pārskatīti agrāk izstrādātie Latvijas Valsts standartu projekti darba aizsardzības un higiēnas jomā un tajos izdarītas izmaiņas, lai tie atbilstu jauniem MK noteikumiem:

- ❖ LVS “Mikroklimats darba vidē”;

- ❖ LVS “Smagumu pārvietošana ar rokām”
- ❖ LVS “Drošības zīmes. Signālkrašas” (divas daļas);
- ❖ LVS “Metodika risku apzināšanai un novērtēšanai mazajos un vidējos uzņēmumos”;
Turpinās standarta “Ķīmisko vielu aroda ekspozīcijas robežvērtības darba vides gaisā” koriģēšana un grozījumi. Standartu tehniskajās komitejās turpinās Eiropas Savienības standartu adaptācija.

Atskaites periodā veikti sekojoši pasākumi sabiedrības informēšanā par darba aizsardzības, iekārtu atbilstības un tehniskās uzraudzības jautājumiem, kā arī valsts darba inspektoru kvalifikācijas paaugstināšanā un nodrošināšanā ar darbam nepieciešamo informāciju:

- ❖ izstrādāti metodiskie norādījumi valsts darba inspektoriem izglītības iestāžu atbilstības novērtēšanai darba aizsardzības un ekspluatācijas drošības prasībām;
- ❖ sagatavota valsts darba inspektora atzinuma veidlapa par izglītības iestādes atbilstību ekspluatācijas drošības prasībām atbilstoši MK noteikumu Nr.492 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”;
- ❖ sagatavots metodiskais materiāls par būvlaukumu apsekošanas kampaņu un kampaņas rezultātu apkopojums, kas ievietots VDI interneta mājas lapā;
- ❖ aktualizēti metodiskie norādījumi liftu un mašīnu atbilstības prasībām un tirgus uzraudzību;
- ❖ aktualizēti bīstamo iekārtu reģistrācijas metodiskie norādījumi;
- ❖ sagatavota informācija izstāžu organizētājiem par eksponātu atbilstības prasībām;
- ❖ sagatavots metodiskais materiāls mācībām par darba vides iekšējās uzraudzības kārtību;
- ❖ aktualizēts informatīvais materiāls par darba drošības un arodveselības jautājumi solārijos;
- ❖ sagatavota informācija par psihosociālajiem un organizatoriskajiem riska faktoriem darba vietās, kā arī informācija par atbilstības prasībām iekārtu un individuālo aizsardzības līdzekļu ražotājiem, izplatītājiem un lietotājiem;
- ❖ nodrošināta VDI “Lotus Notes” elektroniskās normatīvu bibliotēkas uzturēšana un aktualizēšana;

Saskaņā ar “Valsts darba inspekcijas likuma” pārejas noteikumu 4. pantu licences juridiskajām personām, kuras veic darbinieku apmācību darba aizsardzībā, darba aizsardzības speciālistu sagatavošanu un viņu kvalifikācijas paaugstināšanu VDI izsniedza līdz 2002. gada 31. decembrim. Atskaites periodā izsniegtas licences 47 darba aizsardzības mācību centriem. Turpmāk šis darbs tiks veikts Izglītības ministrijā.

Pagaidām, līdz jaunas atestācijas kārtības apstiprināšanai Labklājības ministrijā, VDI turpina saskaņot bīstamo iekārtu personāla apmācību programmas. 2002. gadā izskatītas, koriģētas un saskaņotas 120 programmas.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.260 “Kārtība, kādā izsniedzamas spridzināšanas darbu atļaujas un atļaujas sprāgstvielu noliktavas ierīkošanai” prasībām, izsniegtas 24 atļaujas un veikta šo uzņēmumu reģistrācija.

Saskaņā ar likuma "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" 4. pantu reģistrēti 89 paziņojumi no uzņēmumiem par darbībām bīstamo iekārtu montāžas, remonta, tehniskās apkopes vai modernizācijas jomā. Analizējot situāciju, var secināt, ka vēlams grozīt likuma 4. panta prasību un atteikties no šādu paziņojumu reģistrēšanas, jo VDI nav paredzētas funkcijas šādu darbu izpildes kontrolē. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem par iekārtu atbilstību un tehnisko uzraudzību, izpildīto darbu kvalitāti veic pilnvarotās sertificēšanas un inspicēšanas institūcijas un par to izpildi ir atbildīgs iekārtas valdītājs.

VDI pārstāvis piedalās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Būvniecības departamenta licencēšanas komisijas darbā.

Informatīvās sistēmas pilnveidošana un ieviešana

Atskaites periodā VDI Informatīvās sistēmas pilnveidošanas jomā prioritāte bija VDI Informatīvās sistēmas (IS) darbības uzturēšana un tālākā attīstība. VDI pārziņā un apkalpošanā ir 196 datortehnikas vienības, no tiem 12 serveri, 10 piezīmdatori un 174 darbstacijas, ka arī RVDI iekārtas rajonu birojos (64 printeri, 9 skeneri, tīkla koncentratori, modemi u.c.). Jāatzīmē, kā pirms 2000.g. iegādāta datortehnika ir novecojusi un to nav lietderīgi uzturēt.

VDI amatpersonas piedalījās Latvijas – Spānijas divpusējā sadarbības projektā "Atbalsts turpmākai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā" un PHARE's projekta "Darba vides uzlabošana privātos un privatizējamos uzņēmumos" 4. komponentē "Rūpniecības iekārtu nodaļas izveidošana VDI". Projektu ietvaros ar ES ekspertiem veikta VDI IS struktūras un darbības analīze ar nolūku sniegt priekšlikumus esošās sistēmas pilnveidošanai un papildināšanai ar jaunu datu bāzi, ar kuru palīdzību tiks veikta tirgus uzraudzība par rūpnieciskām iekārtām. Darba gaitā konstatēts, kā VDI IS pamatā atbilst mūsdienu prasībām un tās pilnveidošanai nepieciešamas izmaiņas esošajā likumdošanā, piemēram, noteikt pilnvaras un kompetences sadali tirgus uzraudzības jomā uc. Arī nepieciešams tiesiski nodrošināt VDI brīvu pieeju dažiem valsts nozīmes datu reģistriem, Uzņēmumu, Nodokļu maksātāju reģistri, jo tās ir vitāli svarīgi VDI kvalitatīvai un operatīvai tiešo pienākumi izpildei.

Pamatojoties uz līgumu ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru (Bilbao) nodrošināta aģentūras Latvijas kontaktpunkta (Focal Point) izveides tehniskā pusē – izstrādāta datortehnikas specifikācija, organizēts konkurss par datortehnikas piegādi, datortehnika uzstādīta un pieslēgta internetam, sakarā ar ko visiem interesentiem ir nodrošināta pieeja Latvijas kontaktpunkta mājas lapai (adrese - <http://osha.lv/> valsts un angļu valodā.

Atskaites gadā, martā organizēts seminārs RVDI atbildīgajiem par informatīvās sistēmas ieviešanu ar VDI IS izstrādātāju – AS "SWH Tehnoloģijas" pārstāvju piedalīšanos. Seminārā tika apspriesta Informatīvās sistēmas praktiska pielietošana, kā arī noformulēti priekšlikumi sistēmas pilnveidošanai. Konstatēts, ka VDI amatpersonām uz vietām ir sarežģīti uzreiz sākt darbu ar informatīvo sistēmu, jo kopējais datorzinību līmenis lietotāju vidū ir zems un nepieciešams laiks pilnīgai sistēmas apgūšanai. Problēmas risinājumam VDI telpās III stāvā izveidota mācību klase, kur 2002.g. decembrī darbam ar VDI IS tika apmācīti visi Rīgas RVDI lietotāji. Nākotnē, izmantojot datorizēto mācību klasi, var apmācīt vai paaugstināt kvalifikāciju citu RVDI lietotājiem. Šīm nolūkam tika izmantoti arī citi varianti - IS daļas darbinieku konsultācijas uz vietām, sanākot visiem RVDI darbiniekiem, vai konsultācijas atsevišķiem darbiniekiem.

2002.g. Valsts investīcijas programmas ietvaros VDI informatīvas sistēmas pilnveidošanai un ieviešanai piešķirti 89000 Ls. Uz 31.12.2002.g. visi Valsts investīcijas programmas ietvaros piešķirtie līdzekļi Ls 89000 ir apgūti. Līdzekļi novirzīti trim mērķiem: datortehnikas parka papildināšanai, grāmatvedības programmas "Apvārsnis" Windows versijas izstrādes un ieviešanas pabeigšanai, kā arī VDI IS modernizēšanai.

Atskaites periodā tika izsludināti 2 konkursi par datortehnikas piegādi:

- ❖ 2002.g aprīlī konkursā uzvarēja Lattelekom SIA. Saskaņā ar noslēgto līgumu saņemtas 28 darbstacijas, 1 serveris, 7 printeri un 7 skeneri. Visas darbstacijas uzstādītas un pieslēgtas vietējam datortīklam: 12 darbstacijas - Rīgas RVDI, 5 – Liepājā, 4 – Daugavpilī, pa divām – Ogrē un Rēzeknē, viena - Jelgavā. Kopējā līguma summa Ls 28261.
- ❖ 2002.g oktobrī konkursā uzvarēja SIA Eddi. Saskaņā ar noslēgto līgumu saņemtas 54 darbstacijas un 37 printeri. Kopējā līguma summa Ls 45955. Līdz ar līguma nosacījumu izpildi pabeigts svarīgs posms VDI IS izveide un attīstībā – visu reģionu sistēmas lietotāji apgādāti ar mūsdienu prasībām atbilstošām darbstacijām.

Informatīvās sistēmas pilnveidošanai noslēgtas vienošanās ar AS “Exigen group” (bij. “SWH Tehnoloģijas”):

- ❖ par papildus standartproduktu piegādi – programma Domino Server priekš Rēzeknes un Ventspils sektoriem, lai legāli lietotu Lotus Notes vidē izstrādāto informatīvo sistēmu. Šī projekta izmaksas Ls 4938;
- ❖ par Personāla vadības sistēmas izstrādi un integrāciju esošajā VDI IS un IS izmaiņu veikšanu par kopējo summu Ls 3821;
- ❖ par IS daļas darbinieku apmācībām “Lotus Domino R5 administrēšanas pamati.

2002. gadā pabeigts projekts ar “Fortek” SIA par grāmatvedības programmas “Apvārsnis” Windows versijas izstrādi, projekta beigu daļas izmaksas – 4873 Ls.

Noslēgts līgums ar A/S “SWH Tehnoloģijas” par VDI IS tehnisko atbalstu un uzturēšanu, kurā ietvaros veikti papildinājumi un grozījumi esošajā sistēmā, t.sk. veiktas izmaiņas visās informatīvajā sistēmā iekļautas veidlapās atbilstoši izmaiņām likumdošanas aktiem, izmainīti daži skati, iekļauti jauni lauki uc.

Atskaites periodā kopējais VDI programmas “Lotus Notes” lietotāju skaits palielināts līdz 160, pabeigta visu attālināto lietotāju pievienošanu kopējām tīklam, izmantojot Lotus Notes iekšējo elektronisko pastu.

Ar AS “Delfi internet” noslēgts biznesa komplekta līgums par 10 papildus e-pasta kastīšu izveidi un VDI mājas lapas apjoma palielināšanu līdz 30 Mb.

VDI pārvaldē un Rīgas RVDI uz pastāvīgā pieslēguma pamata Internētam pieslēgtas visas lokalaja tīklā saslēgtas darbstacijas. Pēc šo darbu izpildes Rīgas RVDI ir pilnā apjomā pieslēgta VDI IS. Vietējais datortīkls 2002. gadā modernizēts arī Gulbenē, Daugavpilī, Liepājā, Ogrē, Rēzeknē un Ventspilī.

Veikti administratīvie pasākumi “Valsts darba inspekcijas Informācijas sistēmas drošības noteikumu” ieviešanas sagatavošanai.

Darbības analīze.

Analizējot atskaites periodā VDI uzraudzībā esošo uzņēmumu, iestāžu un organizāciju skaita izmaiņas, var secināt, ka šis rādītājs salīdzinājumā ar 2001.gadu kopumā ir palielinājies par 9% un sastādīja 108834. Tomēr, neskatoties uz uzņēmumu skaita pieaugumu, pagājušajā gadā nodarbināto darbinieku skaits ir samazinājies no 1015922 līdz 934962 vai par 8%. Par spilgtāko piemēru var minēt Rīgas RVDI, kur 2002.gadā inspektoru uzraudzībā esošo uzņēmumu skaits ir pieaudzis par 6407, bet tajā pašā laikā darbinieku skaits samazinājās par 88954. Līdzīga situācija izveidojās arī citos reģionos. Darbinieku skaita samazināšanos, palielinoties uzņēmumu skaitam, norāda uz tendenci lielo uzņēmumu vietā veidoties vairākiem uzņēmumiem ar salīdzinoši mazu darbinieku skaitu.

Saskaņā ar VDI 2002.gada darbības programmā noteiktiem kvantitatīviem rādītājiem, atskaites periodā bija paredzēts veikt 9200 uzņēmumu apsekojumus. Apkopojot saņemto informāciju, var secināt, ka plāns ir izpildīts par 112,3% un apsekoto uzņēmumu skaits sastādīja 10328.

Lai veicinātu un pēc iespējas ātrāk pabeigtu uzņēmumu profilaktiskajā apsekošanā reitingu sistēmas ieviešanu, RVDI turpina apzināt "jaunos" uzņēmumus. Kopumā 2002.gada laikā bija apzināti 6552 uzņēmumi. Viens no VDI apstiprinātās uzņēmumu reitingu sistēmas ieviešanu raksturojošiem rādītājiem ir novērtēto uzņēmumu īpatsvars apzināto uzņēmumu skaitā. Pēc statistisko datu apkopojuma var redzēt, ka uz 01.01.2003.g. pēc reitinga sistēmas ir novērtēti 8078 uzņēmumi vai 18% visiem apzinātiem uzņēmumiem.

Lai panāktu strādājošo darba vides sakārtošanu un darba likumdošanas prasību ievērošanu, valsts darba inspektori atskaites periodā darba devējiem izsnieguši 5011 aktus-rīkojumus un tajos konstatēti 55783 pārkāpumi, kas novēršami līdz noteiktam termiņam. No visiem konstatētiem pārkāpumiem, atskaites periodā bija novēršami 51309 pārkāpumi, bet novērsti 50567 jeb 98,6 %, kas par 2,6 % pārsniedz plānoto novērsto pārkāpumu procentu. Visi pārkāpumi nav novērsti tādēļ, ka daļa no apsekotiem uzņēmumiem, firmām savu darbību ir pārtraukuši, atsevišķi darba devēji atteikušies novērst pārkāpumus un inspektori vērsušies Tiesā. Sakarā ar lietu izskatīšanas garajiem termiņiem Tiesā, pārkāpumu novēršanas termiņi netiek ievēroti. Šādus gadījumus VDI atstāj īpašā uzraudzībā. Dažos gadījumos, valsts darba inspektori darba devējiem nav savlaicīgi atgādinājuši par konstatēto pārkāpumu novēršanu.

Analizējot aktos-rīkojumos uzrādītos konstatētos pārkāpumus, ļauj secināt:

1. 14,4 % pārkāpumu ir **darba tiesisko attiecību jomā**. 2001. gadā šis rādītājs bija 19,2 %, kas norāda, ka atskaites periodā, darba devēji vairāk uzmanības veltījuši darba likumdošanas prasību ievērošanai, kā arī valsts darba inspektori šim jautājumam veltījuši vairāk uzmanības, sakarā ar jaunā Darba likuma stāšanos spēkā. Neskatoties uz to, VDI darbs šajā jomā ir jāturpina. Kā galvenie likumdošanas pārkāpumi jāmin:
  - darba līgumu ar darbiniekiem nenoslēgšana, nepilnīga vai neprecīza to noformēšana – kas sastāda 26,6 % no kopējā pārkāpumu skaita darba tiesisko attiecību jomā. Atskaites periodā valsts darba inspektori atklājuši 192 gadījumus, kad vairākos rajonos darbinieki tika nodarbināti nenoformējot darba līgumu, piemēram, Krāslavas, Ogres, Jēkabpils, Saldus Valmieras, Ventspils u.c. rajonu, Rīgas pilsētas "uzņēmumos" u.c.
  - pārkāpumi darba samaksas jautājumos (virstundu darbu neapmaksā, brīvdienu darba apmaksas noteikumu pārkāpumi, darbalgas savlaicīga neizmaksa), kas sastāda 18,6 % no visiem pārkāpumiem darba tiesisko attiecību jomā, kas fiksēts Gulbenes, Alūksnes, Ventspils, Daugavpils, Rēzeknes, Rīgas u.c. rajonu, kā arī Rīgas pilsētas uzņēmumos.

2. 85,6 % pārkāpumu attiecas uz **darba aizsardzības likumdošanu**. Atskaites periodā šo pārkāpumu skaits palielinājies salīdzinājumā ar 2001. gadu (80,9 %), kas izskaidrojams ar to, ka daudzos jaunos uzņēmumos darba aizsardzības likumdošanas jautājumi vēl ir jārisina, kā arī ar jauno darba likumdošanas aktu stāšanos spēkā.

Kā galvenie darba aizsardzības likumdošanas pārkāpumi jāatzīmē:

- organizatoriska rakstura pārkāpumi – 79,8 % no šīs jomas pārkāpumiem, starp kuriem, jāmin:
  - nav izveidota darba aizsardzības sistēma uzņēmumā;
  - nav izstrādātas ievadinstrukcijas un instrukcijas darba vietā, kā arī nav instruēti darbinieki;
  - darba vides riska faktoru nenovērtēšana u.c.;
- tehniska rakstura pārkāpumi veido 20,2 % no šīs jomas pārkāpumiem, kā raksturīgākie jāmin: darbgaldu ekspluatācija bez aizsargnožogojumiem, neapmācīti darbgaldu vadītāji un tas tika konstatēts visu rajonu uzņēmumos, kuri nodarbojas ar kokapstrādi un tika pārbaudīti.

Ievērojamais organizatoriskā rakstura pārkāpumu procents izskaidrojams ar to, ka šajā gadā stājas spēkā vairāki darba likumdošanas akti un to ieviešana praksē uzņēmumos ir sākuma stadijā.

Izmantojot VDI rīcībā esošos mērinstrumentus, VDI darbinieki uzņēmumos un iestādēs veica darba vides novērtēšanu, izsniedzot 99 ekspresmērījumu (apgaismojuma, trokšņa līmeņa) protokolus, kuri darba devējam ir rekomendējoši. Neskatoties uz to, ka nav normatīvo aktu par apgaismojuma un trokšņa robežvērtībām, mērījumu rezultātus izvērtēja kopā ar darba devējiem un nepieciešamības gadījumā ieteica veikt darba apstākļu uzlabošanu vai izsniegt nodarbinātajiem atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus.

Lai paaugstinātu valsts darba inspektoru kompetenci arodveselības jomā, valsts darba inspektori-higiēnisti organizēja 190 pasākumus un sniedza konsultācijas jauno normatīvo dokumentu un izstrādāto metodisko norādījumu pielietošanā, organizējot seminārus, apmācības uzņēmumos un individuāli izskaidrojot neskaidros jautājumus arodveselības jomā.

Pateicoties valsts darba inspektoru – higiēnistu aktīvajam apmācību darbam valsts darba inspektoru kompetence arodveselības un darba higiēnas jautājumos uzlabojusies, jo panākta darba vides sakārtotība apsekotajos uzņēmumos. Tomēr uzņēmumos konstatētie pārkāpumi ir līdzīgi un galvenās problēmas tajos ir saistītas ar darba drošības un veselības aizsardzības preventīvajiem pasākumiem: liellelmi izdevumi, informācijas iegūšana, nekaitīgas tehnoloģijas iegāde, kvalificēta darba aizsardzības speciālista trūkums, nepietiekama apmācība, atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu pieejamība, kompetentas institūcijas, kas palīdzētu noteikt darba vides riskus.

Daļa no visiem konstatētiem pārkāpumiem attiecas uz bīstamo iekārtu ekspluatāciju. 2002. gadā VDI saskaņā ar 1998. gada 24. septembra LR likumu “Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību” un 2000. gada 4. aprīlī apstiprinātajiem MK noteikumiem Nr.129 “Bīstamo iekārtu reģistrācijas kārtība”, kā arī pildot VDI Nolikumu, turpināja veikt bīstamo iekārtu reģistrāciju, pārreģistrāciju un bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzraudzību uzņēmumos, organizācijās un iestādēs.

Turpinājās arī darbs pie bīstamo iekārtu uzskaites sakārtošanas un reāla bīstamo iekārtu saraksta sastādīšanas.

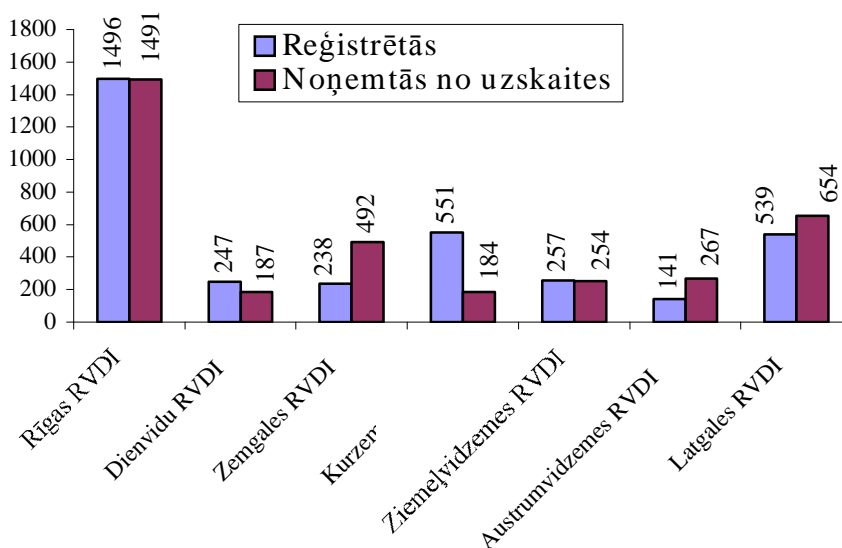
VDI uzskaitē uz 2003. gada 1. janvāri ir 22520 bīstamo iekārtu.

Gada laikā reģistrētas 3469 bīstamās iekārtas, noņemtas no uzskaites 3529. Papildus tam, sakarā ar LR MK Noteikumu Nr. 78 no 18.02.02. “Par medicīnisko ierīču tehniskās uzraudzības kārtību” p. 9.3. un LR MK Noteikumu Nr. 266 no 25.06.02. Grozījumi MK

2000.gada 7. novembra noteikumos nr.384 "Noteikumi par bīstamajām iekārtām", noņemtas no uzskaites 4510 medicīniskās iekārtas.

Bīstamo iekārtu reģistrācijas aktivitātes 2002.g..

1. grafiks

Regulāri tiek sniegta metodiska un praktiska palīdzība RVDI bīstamo iekārtu reģistratoriem par aktuāliem jautājumiem un izmaiņām bīstamo iekārtu reģistrācijā. Tā tika organizēti divi kvalifikācijas paaugstināšanas semināri LM Darba departamentā un VDI telpās, kuros piedalījās visu RVDI vadītāji un bīstamo iekārtu reģistratori, kā arī pārstāvji no akreditētām pārbaudes institūcijām. Tika iztirzāta tēma par bīstamo iekārtu sertifikācijas īpatnībām, kā arī apspriestas radušās problēmas un neskaidrības. Valsts darba inspektori, saņemot informāciju par bīstamo iekārtu pārbaudes institūciju veiktajām bīstamo iekārtu pārbaudēm, operatīvi kontrolē bīstamo iekārtu vadītājus, kuri savlaicīgi neregistrē bīstamās iekārtas, kā arī ir lietas kursā par bīstamām iekārtām, kurām ir veiktas pārbaudes un lielāku uzmanību velta tiem uzņēmumiem, kuros šīs pārbaudes nav veiktas.

Veicot uzņēmumu apsekošanas valsts darba inspektori veltīja lielu uzmanību bīstamo iekārtu ekspluatācijas un uzraudzības jautājumiem. Tā 2002. gadā valsts darba inspektori ir pārbaudījuši vairāk kā 3500 bīstamās iekārtas. Būtiskākie pārkāpumi:

1. bīstamās iekārtas nav reģistrētas VDI;
2. nav veiktas tehniskās pārbaudes – kas ir MK Noteikumu Nr. 85 "Kravas celtņu uzraudzības kārtība", prasību neievērošana;
3. nav apmācīts personāls, kas ir rīkojuma Nr. 284 "Par bīstamo iekārtu apkalpojošā personāla apmācību, attestāciju un zināšanu pārbaudi".

Atskaites periodā, atsevišķos gadījumos, tika panākta vienošanās par iespēju saņemt palīdzību no Ceļu policijas, ja bīstamas iekārtas – autoceltņi, pārkāpj arī Ceļu satiksmes noteikumus, kas ir policijas kompetences sfērā.

Gadījumos, kad apsekojot uzņēmumus un objektus, tiek konstatēti darbinieku veselībai un dzīvībai bīstami un kaitīgi faktori, valsts darba inspektori pieņēma lēmumu par šo **uzņēmumu, struktūrvienību vai objektu darbības apturēšanu**. Šādi lēmumi tika pieņemti tikai galējās nepieciešamības gadījumos.

Atskaites periodā VDI apturējusi 25 ražošanas iecirkņus, cehus un 462 mašīnas, iekārtas, tajā skaitā 321 bīstamo iekārtu darbību un salīdzinot ar 2001. gadu, apturēto mašīnu un iekārtu skaits (602) ir samazinājies, kas norāda, ka darba devēji ir veikuši noteiktu darbu, lai sakārtotu darba mašīnas un iekārtas atbilstoši prasībām, kā arī valsts darba inspektoru konsekvētām prasībām noteikumu ievērošanā. Tomēr jāatzīmē, ka joprojām tiek konstatēti tādi pārkāpumi, kā piemēram, tiek ekspluatētas neregistrētas bīstamās iekārtas vai tās nav pārbaudītas, tiek ekspluatēti darbgaldi, kuriem nav aizsargnožogojumu, ražošanas telpas nav nodrošinātas ar nepieciešamo ventilāciju. Šādi pārkāpumi konstatēti Tukuma, Liepājas, Aizkraukles, Rēzeknes, Ogres un citu rajonu saimniecībās.

311 gadījumos tikuši izsniegti brīdinājumi par iespējamu mašīnu, iekārtu darbības apturēšanu, ja netiks novērsti konstatētie pārkāpumi.

Gadījumos, kad darba devēji neievēro pastāvošo likumdošanu, darba aizsardzības noteikumu un normatīvu prasības, valsts darba inspektori sodījuši darba devējus administratīvā kārtā ar naudas sodu. Ar 2002. gada janvāri, stājoties spēkā "Sodu reģistra likumam", RVDI par visiem sodiem jāziņo Iekšlietu ministrijai, aizpildot noteiktas formas veidlapas, kas arī aizņem daļu valsts darba inspektoru saspringtā darba laika.

2002. gadā par darba, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu ekspluatācijas noteikumu pārkāpumiem, valsts darba inspektori saukuši pie administratīvās atbildības un sodījuši ar naudas sodu 540 darba devējus par kopējo summu Ls 23270. Kā pārkāpumi, par kuriem uzlikti sodi, jāmin: darba samaksas jautājumi, darbinieku nenoformēšana darbā, darba aizsardzības normu, bīstamo iekārtu ekspluatācijas noteikumu pārkāpumi.

Atskaites periodā iekasēti Ls 19730, kas sastāda 85,2 % no uzliktās summas. Ja sodu piedziņu veic Tiesu izpildītāju kantoris, to nomaksas laiks pagarinās.

Veicot VDI rīcībā esošās informācijas analīzi par konstatētiem pārkāpumiem darba drošības, darba likumdošanas, arodveselības un bīstamo iekārtu ekspluatācijas jomās, katru gadu tiek noteiktas VDI darbības **prioritātes**. 2002. gadā VDI kopējā prioritāte noteikta "Darba un Darba aizsardzības likumu ieviešana" un "Būvniecības un remonta darbi".

RVDI 2002. gadā veikušas darbu, lai veicinātu Darba un Darba aizsardzības likumu ieviešanu dzīvē. Šajā gadā notikuši 529 konsultatīvie pasākumi par Darba un Darba aizsardzības likumu izskaidrošanu darba devējiem, tāpat izskaidroti veidi, kā veikt darba vides risku novērtēšanu. Apsekoti 2411 uzņēmumi, kuru darba devējiem izsniegti rīkojumi ar pasākumiem kādi jāveic, lai izpildītu šo likumu prasības. Kā galvenie jāmin – ne visos uzņēmumos izveidotas darba aizsardzības struktūras, nav veikta darba vides riska novērtēšana, nav veiktas obligātās veselības pārbaudes, kā arī uzņēmumos iztrūkst attiecīgi apmācītu un zinošu speciālistu darba aizsardzībā.

Lai veicinātu Darba un Darba aizsardzības likumu veiksmīgāku ieviešanu praksē un panāktu likumu prasību izpildi, RVDI turpinās šo likumu prasību izskaidrošanu, veicot preventīvo darbu, kā arī izmantos vietējo masu mediju palīdzību. Tāpat PHARE projekta ietvaros, ir sagatavota un izdota rokasgrāmata darba devējiem ar nolūku veicināt darba vides uzlabošanu uzņēmumos, kā arī turpinās izglītēt sabiedrību par darbinieku un darba devēju tiesībām un pienākumiem.

Papildus veiktajām aktivitātēm, otras prioritātes ietvaros, lai realizētu Latvijas-Dānijas sadarbības projektu, reģionālās VDI maija mēnesī veica kontroles kampaņu būvniecības uzņēmumos. Kampaņas laikā tika apsekoti 275 būvlaukumi, kas sastādīja 43,2 % no kopējā (636) būvobjektu apsekojumu skaita. Visos būvobjektos, no konstatētiem pārkāpumiem, kā galvenie jāmin: darbs jumtu ierīkošanā bez nepieciešamā nodrošinājuma jumta malās pret

darbinieku nokrišanu, daudzos gadījumos netika pielietoti individuālie aizsardzības līdzekļi, sastatnes pilnībā nenokomplektētas vai, atsevišķos gadījumos nepārbaudītas vai nepietiekoši nostiprinātas un nestabilas.

Austrumvidzemes un Ziemeļvidzemes RVDI apkalpojamajos rajonos tika noorganizēta kampaņa “melns darbs” un kopīgi ar valsts ieņēmumu dienestu, tika apsekoti 89 uzņēmumi. Atklāts 31 darbinieks, kuri strādāja bez darba līguma noformēšanas.

Par visiem kampaņas laikā konstatētiem pārkāpumiem, tika izsniegti akti-rīkojumi trūkumu novēršanai. 43 darba vadītāji vai uzņēmumu vadītāji tika administratīvi sodīti, apturēti būvdarbi 13 būvobjektos un izsniegti 13 brīdinājumi par iespējamu būvdarbu apturēšanu, tāpat izteikti aizrādījumi un ieteikumi, lai uzlabotu darbu izpildes drošību.

Par veiktās kampaņas rezultātiem tika sniegta informācija un komentāri rajonu laikrakstos, kā arī apspriesti rezultāti reģionu vadītāju sanāksmē.

Sakarā ar būvniecības darbu apjomu saglabāšanos, VDI arī turpmāk vēltīs uzmanību šim darbu veidam, kā arī sniegs visu iespējamo palīdzību būvdarbu vadītāju un speciālistu apmācībām un konsultācijām.

Veicot **profilaktisko uzņēmumu apsekošanu, ārpus noteiktām prioritātēm**, RVDI inspektori apsekojuši uzņēmumus, atbilstoši savam apstiprinātam plānam, tajā skaitā apsekojot 631 mācību iestādi, 352 katlu mājas un siltummezglus, kā arī kokapstrādes, lauksaimniecības, tirdzniecības u.c. uzņēmumus. 997 dažādu nozaru uzņēmumos veiktas mērķpārbaudes kopā ar Valsts ieņēmuma dienesta speciālistiem.

Jāatzīmē, ka izglītības iestādēs netiek nodrošināta MK noteikumu nr.492 “Kārtība kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”, tajā skaitā, nepilnīgi tiek veikta darba vides iekšējās uzraudzības organizēšana, bieži nav nodrošināta nepieciešamā ventilācija praktisko darbu telpās, nav izstrādātas darba drošības instrukcijas, elektroinstalācijas stāvoklis neatbilst noteikumiem, bojāts grīdas segums vai logu rāmji u.c.

Katlu mājās bieži trūkst cauruļvadu izvietojuma shēmas, tiek izmantoti nepārbaudīti mēraparāti, nav katlu apkalpošanas instrukcijas, nav nozīmēti atbildīgie speciālisti par katlu drošu ekspluatāciju, u.c.

Kokapstrādes uzņēmumos konstatēts, ka bieži darbā pie darbgaldiem tiek nozīmēti cilvēki kuri nav apmācīti, darbgaldi nav nodrošināti ar aizsargnožogojumiem, netiek pielietoti individuālie aizsardzības līdzekļi, nav veiktas darbinieku obligātās veselības pārbaudes u.c. Arī pārējos pārbaudītos uzņēmumos tika konstatēti pārkāpumi darba likumdošanā, kā arī tehniska un organizatoriska rakstura pārkāpumi. Par visiem konstatētiem pārkāpumiem, darba devējiem izsniegti akti-rīkojumi pārkāpumu novēršanai.

Lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumos, jāpaaugstina noteikumu un likumu prasību kontrole kā izglītības iestādēs, tā pārējos uzņēmumos, jāturpina informēt darba devēji par jaunajiem darba likumdošanas aktiem darba aizsardzībā, kā arī jāveic izskaidrošanas darbs darba devējiem un attiecīgām amatpersonām par jauno likumdošanas aktu piemērošanu praksē. Lai to panāktu, plašāk jāizmanto masu informācijas līdzekļi, kā arī jāturpina organizēt un piedalīties dažādos semināros un sapulcēs.

Saskaņā ar VDI darbības programmu, Rīgas RVDI atskaites periodā kopīgi ar Dienvidu, Kurzemes un Zemgales RVDI amatpersonām, veikusi SIA “Nells”, A/S “Merex”, SIA “Anšpēteri” un SIA “Ž. Lagzdiņa maizes fabrika” komplekso pārbaudi. Neskatoties uz to, ka pārbaudītajos uzņēmumos ir veikti pasākumi darba aizsardzības jautājumu risināšanā, tika konstatēti arī trūkumi, piemēram: nebija izstrādāti darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas plāni, atsevišķās struktūrvienībās nebija nodrošināti droši darba apstākļi, ne visur izliktas drošības zīmes, atsevišķās telpās nebija sakārtota ventilācija, ne visi darbinieki bija

iepažīstināti ar iekšējās kārtības noteikumiem un ne visiem darbiniekiem bija piešķirti ikgadējie atvaļinājumi.

Atskaites periodā arī tika veiktas kompleksās pārbaudes SIA "Gulbenes autobuss" un SIA "Hidrolats". Konstatēto pārkāpumu novēršana atrodas VDI kontrolē.

Ņemot vērā to, ka atbilstoši vairāku darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, VDI jāveic arī tirgus uzraudzība. Atskaites periodā Phare projekta "Darba vides uzlabošana privātajos un privatizētajos uzņēmumos" 4. komponentes ietvaros ar VDI darbinieku līdzdalību tika sagatavoti divi bukleti par iekārtu un individuālo aizsardzības līdzekļu atbilstības prasībām, kas noteiktas ES valstu "Jaunās pieejas" direktīvās un Latvijā izdotajos normatīvajos aktos. Viens buklets paredzēts valsts darba inspektoriem 150 eksemplāros, otrs - speciālistiem uzņēmējdarbības vidē 15000 eksemplāros. Bukleti tiks izdoti 2003. gada februārī par Phare projekta piešķirtajiem līdzekļiem. Atbilstoši projektā paredzētajiem pasākumiem notika trīs tematiski semināri un pārrunas ar projektā iesaistītajiem ārzemju un lokālajiem ekspertiem. Ar ražošanu un tirgus uzraudzību saistītās problēmas tika izvērtētas apmeklējot 3 Latvijas uzņēmumus. Studiju braucienā uz Vāciju un Luksemburgu darba grupa iepazinās ar tirgus uzraudzību reglamentētajā sfērā šajās zemēs. Izpildot projekta 4. komponentes galveno uzdevumu eksperti sagatavoja priekšlikumus tirgus uzraudzības nodaļas izveidošanai VDI – nodaļas struktūra, darbinieku specializācijas ieteikumi un pienākumi. Priekšlikumi ietverti projekta vadības gala ziņojumā.

VDI Interneta mājas lapā ievietota informācija mašīnu ražotājiem, izplatītājiem un lietotājiem par atbilstības novērtēšanas un apliecināšanas prasībām. Par šo tēmu sagatavota un izplatīta informācija arī izstāžu organizēšanas uzņēmumiem.

Kopīgi ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru, atbilstoši sadarbības līgumam un pēc saskaņota pārbaudes plāna, veikta 5 individuālo aizsardzības līdzekļu ražotāju un izplatītāju pārbaudes. Trijos gadījumos neatbilstoša marķējuma vai instrukciju trūkuma dēļ izstrādājumu pārdošana tika aizliegta.

Izdarītas 11 pārbaudes uzņēmumos, kas izgatavo, montē un veic iekārtu tehniskās apkopes. Pēc uzņēmuma "Latvijas mobilais telefons" uzaicinājuma tika veikta jaunajā administratīvajā ēkā uzstādīto iekārtu apskate un izdotas rekomendācijas, kuru rezultātā uzņēmums organizēja nepieciešamās iekārtu atbilstības pārbaudes.

Tirgus uzraudzības pasākumi tika veikti reģistrējot bīstamās iekārtas un apsekojot uzņēmumus. Jāatzīme, ka darbs tirgus uzraudzības jomā ir sākuma posmā. Iekārtu piegādātāji un uzstādītāji bieži vien nav informēti par jaunāko likumdošanu un prasībām šajā jomā. Iegādājoties dažāda veida aprīkojumu, uzņēmēji nepieprasa arī attiecīgu dokumentāciju. Ir tādi gadījumi, ka tikai no VDI uzņēmumi uzzin, ka tādas prasības ir, jo nevienā citā institūcijā nekādu informāciju par šiem jautājumiem nesniedz. Ņemot vērā to, ka VDI tirgus uzraudzības funkcija ir jauna, nepieciešams laiks, lai valsts darba inspektori varētu veikt to kvalitatīvi. Lai paaugstinātu valsts darba inspektoru zināšanas par tirgus uzraudzības jautājumiem, šī gada laikā VDI tika organizēti 6 semināri par valsts darba inspektora rīcību tirgus uzraudzības sfērā.

Aktivitātes tirgus uzraudzības jomā atspoguļotas tabulās Nr.1 un.2 :

1. Iekārtas, uz kurām attiecas likums “Par bīstamo iekārtu uzraudzību”.

Tabula Nr.1

Nr.p.k.	Reģistrētas jaunas bīstamās iekārtas	Ar ES valstu sertifikātiem (rezervuāriem – deklarācijas)	Ar Latvijā pilnvarotas sertifikācijas institūcijas sertifikātiem	Reģistrācijas atteikumi
1.	Spiedieniekārtas, tajā skaitā katli	24 12	164 17	8
2.	Cilvēku pacelāji	48	4	
3.	Lifti	-	70	
4.	Rezervuāri (not. Nr. 372)	21	8	
	Kopā	93	246	8

2. Citas iekārtas un individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) saskaņā ar normatīviem, kas izdoti saskaņā ar likumu “Par atbilstības novērtēšanu”.

Tabula Nr.2.

Nr.p.k.	Atklāto pārkāpumu vai veikto pasākumu veids	Skaits
1.	IAL bez CE marķējuma iegādāšanās un lietošana darba vietās	235
2.	Bez CE marķējuma, atbilstības deklarācijām un/vai nesertificētu IAL piedāvāšana tirdzniecībā (šajā skaitā NTD darbinieku un PTAC kopējo pārbaužu rezultātā atklātie pārkāpumi)	10
3.	Jaunu darba mašīnu iegādāšanās un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma	18
4.	Jaunu vienkāršo spiedvertņu iegādāšanās un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma (ja PS x V lielāks par 50 bari x litri) un informācijas plāksnes ar noteikumos paredzēto informāciju	3
5.	Jaunu sprādziebīstamā vidē lietojamo iekārtu un aizsardzības sistēmu uzstādīšana un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma	3
6.	Uzņēmumu pārbaudes, kas izgatavo vai piedāvā Latvijas iekšējā tirgū IAL vai iekārtas, kuru atbilstībai jābūt apliecinātai ar sertifikātiem, atbilstības deklarācijām un CE marķējumu	31
7.	Sniegtas konsultācijas uzņēmējiem par normatīvo aktu prasībām atbilstības novērtēšanas un tirgus uzraudzības jautājumos	354
8.	Pasākumi (semināri, diskusijas, konsultācijas) VDI darbiniekiem*	13

Lai sekmētu darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu uzņēmumā un sniegtu palīdzību problēmu risināšanā gan darbiniekiem, gan darba devējiem VDI pieņem iesniegumus un normatīvo aktu noteiktā kārtībā atbild iesniedzējam. Katru gadu pieaug izskatīto darbinieku iesniegumu skaits. 2002. gada tika izskatīti 2598 iesniegumi, 2001. gada 2234 (sk. tabulu nr.3). Galvenais cēlonis ir tas, ka darbinieki pozitīvi vērtē VDI lomu darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu uzraudzības jautājumos, cenšas reāli aizstāvēt savas aizskartās tiesības. Pieaugusi darba ņēmēju aktivitāte savu sociālo tiesību un garantiju aizstāvēšanā. Ir pieaugusi VDI atpazīstamība pateicoties, sadarbībai ar presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, ar kuru starpniecību iedzīvotājiem tiek sniegta informācija par VDI un tās darbības virzieniem.

Tabula Nr.3

Nr. p.k.	Izskatītie rakstiskie iesniegumi	Gadi					
		1997	1998	1999	2000	2001	2002
I.	Darba likumdošanā kopā :	1166	1362	1748	1820	1975	2227
	t.sk:						
	- par nodarbināšanu bez darba līguma	nav datu					113
	- par darba līgumiem	118	154	282	241	213	142
	- par darba samaksu	578	566	769	770	1152	1262
2.	Darba aizsardzības likumdošanā kopā :	133	132	138	141	118	205
3.	Par bīstamām iekārtām kopā :	7	3	15	20	15	28
4.	Pārējie kopā :	72	66	64	95	118	138
5.	Iesniegumi Pavisam:	1378	1563	1965	2076	2234	2598

No kopējā iesniegumu skaita 85,7 % ir par darba likumdošanas jautājumiem. Veicot analīzi jāsecina, ka joprojām vairāk kā puse no tiem ir par darba samaksas jautājumiem. Liels iesniegumu skaits ir saņemts no tirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, kur visvairāk tiek pārkāptas darba samaksas prasības, darba devēji uzskata, ka darbinieks ir radījis materiālus zaudējumus, un tā segšanai ietur darba algu, līdz ar to tiek pārkāptas likumu normas, kuras nosaka, ka bez darbinieka piekrišanas darba devējs nevar izdarīt ieturējumus no darbinieka algas. Sakarā ar pieaugušo krīzi zivju pārstrādes jomā, pieaugušas sūdzības arī šajā nozarē. Bez tam šogad palielinājies pārkāpumu skaits par atlaišanu no darba, jo daudzos uzņēmumos tika samazināts darbinieku skaits. Jautājumos par darba devēju uzteikumu nepamatotību un citos atlaišanas no darba gadījumos, kad pārkāptas darbinieka tiesības turpināt darba tiesiskās attiecības, lai nenokavētu prasības termiņu, iesniedzējiem tika ieteikts savlaicīgi griezties tiesā. Diemžēl ir vērojama situācija, ka darbinieks par savām tiesībām atceras tikai tad, kad darba attiecības ir pārtrauktas. Faktiski ir ļoti maz iesniegumu, kuros darbinieki informē VDI par esošajiem pārkāpumiem darba samaksas jautājumos vēl esot darba attiecībās.

Kā cēlonis šīm problēmām ir darba strīdu risināšanas mehānismu neefektivitāte valstī. Tā piemēram, darbinieki savu problēmu risināšanai praktiski ļoti maz izvēlas citas likumdošanā noteiktās tiesības, izvēlot savus pārstāvjus, uzticības personas, apvienojoties arodbiedrības, slēdzot koplīgumus, kā arī ievēlot strīdu komisijas, bet galējās situācijās cer ar darba inspekcijas represīvo metožu palīdzību. Domāju, tas skaidrojams ar Valsts un tās iedzīvotāju lielākās daļas slikto ekonomisko stāvokli, jo izrādot likumīgās aktivitātes un iniciatīvu, darbinieki baidās zaudēt, kaut minimālos, bet esošos ienākuma un iztikas avotus. VDI ir jāveic pasākumi jaunpieņemtā likuma normu tālākai ieviešanai ikvienā uzņēmumā.

No visiem iesniegumiem, 47 iesniegumi ir negatīvi atrisināti, jo šajos gadījumos uzņēmumi ir pārtraukuši darbību un nav iespējams atrast darba devēju vai arī darbinieks vispār nezina uzņēmuma adresi un nosaukumu. Ir lūgta policijas palīdzība darba devēju atrašanās vietas noskaidrošanai, kā arī darbiniekiem ir ieteikts pret šiem darba devējiem savlaicīgi griezties ar prasībām tiesā.

Apmēram 10 % iesniegumu minētā informācija neapstiprinājās un šādu iesniegumu skaitam ir tendence pieaugt. Tie ir iesniegumi par darba algas un atvaļinājuma kompensācijas

neizmaksu. Veicot pārbaudi, nākas secināt, ka alga ir izmaksāta, vai arī atvaļinājuma kompensācija ir ierēķināta galīgajā aprēķinā. Tie ir gadījumi, kad darbinieki, kuriem darba līgumā nav noteikta konkrēta alga, ir saņēmuši piemaksas, kuras, laužot darba līgumu, galīgajā aprēķinā nebija ietvertas. Pārbaudes laikā dokumentāli šos faktus nav iespējams konstatēt.

No darbiniekiem saņemto iesniegumu izskatīšanas rezultātā konstatēto pārkāpumu novēršanai, darba devējiem tika izsniegti 795 akti – rīkojumi, kā arī 176 gadījumos, piemēroti administratīvie sodi.

Atskaites periodā VDI amatpersonas izskatīja 8 sūdzības par valsts darba inspektoru pieņemtajiem Lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu, no kuriem 1 lēmums atcelts un nodots jaunai izskatīšanai, 6 lēmumi atstāti spēkā, jo valsts darba inspektoru pieņemtie lēmumi bija pamatoti bet viens atcelts, jo bija pieņemts pamatojoties uz pušu sniegto informāciju, nevis uz dokumentāliem pierādījumiem. 7 sūdzības izskatīti par Aktu – rīkojumu, vai to atsevišķu punktu atcelšanu, no kurām, trijos gadījumos valsts darba inspektora prasības tika atstātas spēkā, divos gadījumos valsts darba inspektoru sastādītie Akti – rīkojumi atcelti un lieta nodota jaunai izskatīšanai un divi Akti-rīkojumi atcelti pilnībā. Viena sūdzība noraidīta, jo sūdzību iesniegusi persona, kura nebija administratīvā akta adresāts. (tabula Nr.4)

Tabula Nr. 4.

Nr. p.k.	Administratīvie akti	Skaitis kopā	Lēmumi (sodi)	Akti-rīkojumi	Atbildes uz iesniegumiem
1	VDI vadītājam pārsūdzētie administratīvie akti	15	8	7	
	t.sk.				
	Atstāti spēkā	9	6	3	
	Pilnība atcelti	3	1	2	
	Dalēji atcelti	3	1	2	
2	Tiesai pārsūdzētie administratīvie akti	5	3*	1	1
	t.sk.				
	Atstāti spēkā	1			1
	Pilnībā atcelti	2	1	1	
	Dalēji atcelti				

*Lieta atrodas tiesā

Atskaites periodā VDI izskatīja 24 sūdzības par valsts darba inspektoru izskatītajiem iesniegumiem, par kuriem tika veikta atkārtota pārbaude (iesniedzējs nav bijis apmierināts ar inspektora darbu un lūdzis izskatīt iesniegumu atkārtoti). Šajos gadījumos pārsvarā konstatēta RVDI amatpersonu nepilnīga informācijas sniegšana iesnieguma iesniedzējam, kā arī nav izskaidrotas iesniedzēja tiesības.

VDI, atbilstoši Valsts darba inspekcijas likuma 3.pantam, reģistrē aktus par nelaiemes gadījumiem darbā, kuros cietušie ieguva miesas bojājumus. Nelaiemes gadījumus, kuros cietušie ieguva smagus miesas bojājumus vai gāja bojā izmeklē VDI amatpersonas.

Nelaiemes gadījumu izmeklēšana notiek ar mērķi:

- ❖ noskaidrot nelaiemes gadījuma cēloņus, lai turpmāk to novērstu;
- ❖ veicināt darba aizsardzības pasākumu aktivizēšanu;
- ❖ noformēt nepieciešamos dokumentus, lai nodrošinātu darbiniekam normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas;
- ❖ noteikt personas, kuras pieļāvušas darba aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus.

2002. gadā VDI reģistrēja 943 aktu par nelaimes gadījumiem darbā, kurus izmeklēja darba devēji. Valsts darba inspektori atskaites periodā veica 546 nelaimes gadījumu izmeklēšanu, ka rezultātā tika sagatavoti 493 akti un 53 atzinumi par nelaimes gadījumu darbā. (pamatojoties uz MK noteikumu Nr.293 22.punktu).

Saņemot no uzņēmumiem aktus par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem, valsts darba inspektora uzdevums ir pārbaudīt to izmeklēšanas kvalitāti, izmeklēšanas materiālu objektivitāti un atbilstību faktiskajiem negadījuma apstākļiem, konstatētos negadījuma cēloņus, pasākumus to novēršanai un atbildīgās personas par konkrēto nelaimes gadījumu. Jāatzīmē, ka bez piezīmēm, nelaimes gadījuma aktu praktiski nav. Šiem nekvalitatīvajiem nelaimes gadījumu aktiem, galvenie iemesli ir tas, ka uzņēmumā nav pietiekoši izglītota speciālista darba aizsardzības jautājumos, bieži darba devējs nezina darba aizsardzības prasības, lai autonomi un kvalitatīvi veiktu nelaimes gadījumu izmeklēšanu. Šādos gadījumos, pēc nekvalitatīva akta saņemšanas, parasti tiek ielānota attiecīga uzņēmuma mērķa pārbaude. Šīs problēmas pastiprinājās 2002.g. 2.pusgadā, kad stājās spēkā jaunie MK noteikumi Nr.293, kas reglamentē nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtību.

VDI plāno turpināt konsultatīvo darbu, sniegt palīdzību darba devējiem nelaimes gadījumu izmeklēšanas procesā, bet īpaši “negodīgus” darba devējus saukt pie administratīvas atbildības.

VDI izveidojusies laba sadarbība ar Valsts sociālo apdrošināšanas aģentūru, policiju un Valsts ieņēmumu dienestu. Atskaites periodā, pateicoties valsts darba inspektoru aktivitātēm un šādai sadarbībai, kā arī lielākai darbinieku informētībai atklāti 84 slēptie nelaimes gadījumi.

Diemžēl dažādos rajonos pastāv problēmas ar informācijas saņemšanu no medicīnas iestādēm par palīdzības sniegšanu darbā cietušajiem. 2003.gadā RVDI ir jāpilnveido savu darbību šajā jautājumā.

Lai paaugstinātu nelaimes gadījuma izmeklēšanas un dokumentu sagatavošanas kvalitāti, VDI 2003.gadā plāno:

- ❖ Paaugstināt inspektoru kvalitāti veicot nelaimes gadījumu izmeklēšanu. Veikt preventīvo darbu uzņēmumos, ņemot vērā analīzes rezultātus. Veicināt informācijas un pieredzes apmaiņu RVDI ietvaros.
- ❖ Turpināt konsultatīvo darbu ar darba devējiem, informējot par nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtības prasībām un metodēm. Veicot uzņēmuma pārbaudi, inspektoram lielāku uzmanību pievērst jautājumam par darba aizsardzības speciālista esamību uzņēmumā un īpaši viņa sagatavotību šim darbam.
- ❖ Turpināt sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem, informējot par nelaimes gadījumiem, to cēloņiem, analīzes rezultātiem, kā arī par darba devēju un darbinieku pienākumiem un tiesībām attiecībā uz nelaimes gadījuma izmeklēšanu un preventīvo darbu šajā jomā.

2002.gadā VDI reģistrēja 5 bīstamo iekārtu avārijas. Avāriju rezultātā cietušo nav.

Tabula Nr.5.

№ p.k.	Avārijas datums	Rajons, uzņēmuma nosaukums	Avarējoša bīstamā iekārta	Avārijas cēlonis
1.	21.07.2001.	Rīgas raj. SIA “Varu Lat”	Buka celtnis KK-0-12,5	Stipra vēja slodžu rezultātā, tika sarauts celtna kāju stiprinājuma skrūves, kas izraisīja celtna tilta krišanu.
2.	28.02.2002.	Rīgā, SIA “Lattelekom”	Pasažieru lifts P6M-GV	Gala slēdža plāksņveida atsperes mehāniskais lūzums.

3.	19.07.2002.	Tukums SIA "Skonto Plan Ltd"	Hidrauliskais pacelājs HP-524	Konstruktīvas nepilnības un neatbilstošs materiāls izraisīja pacelāja hidrocilindra gala plīsumu, kā rezultātā notika pacelāja groza kritums.
4.	02.11.2002.	Rīga, SIA "Valiants"	Torņa celtnis L-110,1 Linden Alimak AB	Torņa celtna pārslogošana, sloga ierobežotāja bojājuma dēļ vai tā apzinātas bloķēšanas rezultātā.
5.	16.12.2002.	Ventspils, SIA "Konventus"	Autoceltnis KS 3575	Autoceltnim, braucot ar paceltu strēli, tika sabojāti el.kabeļu tīkli. Autoceltnim tika deformēta izlices atbalsta statne, kas notika darba drošības un ekspluatācijas instrukciju prasību neievērošanas dēļ.

Konsultatīvais darbs.

Latvijas darba devēji un darbinieki kļūst aizvien zinošāki un prasīgāki. Daļēji tas panākts, veicot informatīvo un konsultatīvo darbu. Apsekojot uzņēmumus un veicot profilaktisko darbu, valsts darba inspektori vienlaicīgi informēja darba devējus par jauno normatīvo dokumentu ieviešanu uzņēmumos. Tā plānoto 150 konsultatīvo pasākumu vietā, RVDI veikušas 707 informatīvos pasākumus un seminārus. Lielais informatīvo pasākumu skaits izskaidrojams ar to, kad ar šo gadu stājas spēkā galvenie darba aizsardzības normatīvie dokumenti – "Darba aizsardzības likums" un MK noteikumi "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība", bet ar š.g. 1. jūniju - "Darba likums", par kuru darba devējiem ir īpaši daudz jautājumu.

Paredzot problēmas ar jauno normatīvu ieviešanu uzņēmumos, VDI šajā gadā ir noteikusi darbības prioritāti "Darba un Darba aizsardzības likuma ieviešana". Lai izpildītu šo prioritāti, VDI veic lielu izskaidrošanas darbu darba devējiem, organizējot un piedaloties semināros par darba, darba aizsardzības un arodveselības jautājumiem, ņemot vērā prasības, kādas noteiktas jaunos normatīvos dokumentos. Tā Rīgā un Rīgas rajonā notikuši 207 informatīvie pasākumi ar būvniecības nozares amatpersonām, Latvijas darba devēju konfederācijas pārstāvēto uzņēmumu speciālistiem, ar Rīgas un Jūrmalas skolu valžu speciālistiem. Tāpat informatīvie pasākumi, lai sniegtu skaidrojumus par jauno darba aizsardzības normatīvo dokumentu saturu un izmaiņām notika Talsu, Ventspils, Aizkraukles, Jēkabpils, Rēzeknes u.c. rajonos.

Lai veicinātu jauno normatīvo dokumentu ieviešanu praksē, kā arī sniegtu skaidrojumus, darba devēju vajadzībām tika izgatavoti buklets "Azbests – draugs vai ienaidnieks", kā arī "Darba devēju rokasgrāmata", kura tiek izplatīta ar VDI palīdzību.

Arī turpmāk VDI veiks darbu, lai sniegtu informāciju un konsultētu darba devējus visos jaunpieņemtos darba likumdošanas aktos.

Lai nodrošinātu atgriezenisko saiti ar darba devējiem, kā arī iegūtu plašāku informāciju par darba aizsardzības jomas normatīvo aktu prasību ieviešanu ietekmējošiem faktoriem, VDI 2002.g. veica darbinieku un darba devēju aptaujas. Tā, piemēram, Dienvidu RVDI tika organizēta aptauja par Darba aizsardzības likuma ievērošanu, izdalot sagatavotas anketas uzņēmumu vadītājiem. Saņemot atpakaļ 38 anketas un analizējot tās, varēja izdarīt sekojošus secinājumus:

- ❖ Par Darba aizsardzības likuma stāšanos spēkā aptaujas dalībnieki uzzināja no preses, radio, televīzijas un VDI amatpersonām;
- ❖ Pasākumu plānu Darba aizsardzības likuma ieviešanai praksē ir izstrādājuši 7 uzņēmumi;
- ❖ Konkrēti pasākumi ir veikti 6 uzņēmumos;
- ❖ Pietiekams finansējums likuma ieviešanai ir tikai 5 uzņēmumiem, ierobežots-15 uzņēmumiem un nepietiekams – 18 uzņēmumiem.

Ziemeļvidzemes RVDI ietvaros 2002.gadā veikta aptauja par trokšņa līmeni kokapstrādes uzņēmumos, Zemgales RVDI arodveselības speciāliste veica aptauju darba aizsardzības jomā reģiona esošajos šūšanas uzņēmumos. Austrumvidzemes RVDI anketēja uzņēmumus un iestādes, kurās darbinieki veic darbu pie datoriem, lai gūtu priekšstatu par darba vietu atbilstību MK noteikumu “Darba aizsardzības prasības strādājot ar displeju” prasībām. Šajā reģionā tika veikta uzņēmumu anketēšana arī būvlaukumu kontroles laikā.

Ņemot vērā tendenci pieaugt fizisku pārslodžu izraisītām arodslimībām Latgales reģionā, Latgales RVDI izstrādāja anketu par fizisko pārslodžu riska vērtēšanu. Anketēšana tika veikta speciāli organizētā semināra laikā, paralēli sniedzot informāciju par fizisko pārslodžu veidiem un normatīvajiem aktiem, kas pielietojami fizisko pārslodžu vērtēšanā. Semināra dalībnieki saņēma 2 identiskas anketas, kuras aizpildīja pirms un pēc semināra. Anketēšanas rezultāti parādīja, ka seminārā gūtas zināšanas palīdz darba devējam atpazīt fiziskās pārslodzes, izvēlēties pareizu vērtēšanas metodiku un individuālu pieeju katram darbiniekam.

Lai nodrošinātu atgriezenisko saiti un noskaidrotu darbinieku zināšanas par azbesta kaitīgumu, Latvijas-Zviedrijas projekta “Informācija kā efektīva darbības metode” gaitā izstrādātam bukletam “Azbests- draugs vai ienaidnieks” tika pievienota anketa. No saņemtām anketām var secināt, ka darbinieki apzinās azbesta kaitīgumu un bukletā sniegta informācija ir aktuāla un saprotama.

2002.gadā Latvijas – Spānijas projekta ietvaros valsts darba inspektori veica aptauju par darba vides novērtēšanu un attiecīgo ES direktīvu piemērošanas līmeni 200 dažādu nozaru Latvijas uzņēmumos. Anketēšanas rezultāti ir apkopoti ES ekspertu ziņojumā “Latvijas uzņēmumos veiktā pētījuma rezultāti par Eiropas savienības darba riska direktīvu piemērošanu” un publicēti Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas kontaktpunkta mājas lapā.

Sadarbība ar citām valsts iestādēm.

Lai nodrošinātu efektīvu darbību, ir svarīgi uzlabot un nostiprināt sadarbību ar citām valsts institūcijām. Tā kopumā VDI, atbilstoši noslēgtiem sadarbības līgumiem, sadarbojas ar 10 valsts institūcijām.

Atskaites periodā visaktīvāk sadarbība notika starp Valsts ieņēmumu dienestu (VID) un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru. Tā, VDI amatpersonas kopīgi vai pēc saņemtās informācijas no Valsts ieņēmumu dienesta, apsekojušas 997 uzņēmumus, kur konstatēti darba, darba drošības un darba higiēnas pārkāpumi un darba devējiem izsniegti akti-rīkojumi pārkāpumu novēršanai. Atklāti 192 darbinieki, kuri nodarbināti bez darba līguma noformēšanas un par šo pārkāpumu sodīti 107 darba devēji. Visvairāk “melnā darba” darbinieku atklāts Rīgas pilsētā, Saldus, Liepājas, Ventspils rajonu uzņēmumos.

Aktīva sadarbība ar VID 2002. gadā notikusi Ventspils, Daugavpils, Tukuma, Jēkabpils, Valmieras, Gulbenes u.c. rajonos. Sakarā ar VID pārstrukturēšanos, sadarbības problēmas radušās, organizējot kopējus reidus Aizkraukles un Ogres rajonos, jo VID darbinieki atrodas Rīgā.

2002. gadā RVDI, atbilstoši noslēgtajam sadarbības līgumam, turpinājās sadarbība ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) filiālēm rajonos. Apmainoties ar informāciju, RVDI tika salīdzināti dati par reģistrētiem nelaimes gadījumiem darbā ar iesniegtiem nelaimes gadījumu aktiem VSAA, tādejādi atklājot “slēptos nelaimes gadījumus”. Informācijas apmaiņas rezultātā, RVDI saņem informāciju par darba nespējas dienām un izmaksātās atlīdzības lielumu pēc darba nespējas lapu “B” daļas. Tā atskaites periodā tika atklāti “slēptie” nelaimes gadījumi – Rīgas RVDI – 31, Latgales RVDI – 8, Ziemeļvidzemes RVDI – 6, kā arī pārējās RVDI, par kuriem darba devējs nebija sastādījis aktu par nelaimes

gadījumu darbā. Par konstatētiem faktiem, darba devējs tika saukts pie administratīvās atbildības. Pēc visu RVDI atzinuma, sadarbība ar VSAA uzskatāma par lietderīgu un tā tiks turpināta.

Sadarbība ar Izglītības valsts inspekciju (IVI), RVDI izpaužas informācijas apmaiņas jomā un rīkojot kopīgus izglītības iestāžu apsekojumus pirms kārtējā mācību gada. Dažos reģionos notikuši semināri mācību iestāžu vadītājiem par noteikumiem, “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos” kuros piedalījās VDI amatpersonas.

RVDI sadarbība ar Valsts sanitāro inspekciju (VSI), notiek atsevišķos rajonos, saņemot iesniegumus no VSI par nepieciešamību pārbaudīt uzņēmumus, sakarā ar darba apstākļiem un ķīmisko produktu marķēšanu un uzglabāšanu (Rīgas pilsētā, Gulbenes, Alūksnes, Krāslavas, Cēsu, Daugavpils rajonā). Kā reāls rezultāts šādai sadarbībai ir savstarpēja informācijas apmaiņa, bet kopēja darbība nav atbalstāma, mūsu atšķirīgās kompetences dēļ.

Sadarbība ar Dzelzceļa tehnisko inspekciju (DzTI) praktiski nav notikusi, jo uzaicinājumi vai pieprasījumi no DzTI nav saņemti, izņemot Ventspili, kur, kopā ar RVDI pārstāvi, tika precizēts bīstamo iekārtu skaits dzelzceļa uzņēmumos.

Sadarbība ar A/S “Latvijas valsts meži” struktūrām paredzēta savstarpējās informācijas apmaiņas jomā un ir uzsākta nesen. Tā Dienvidu RVDI pārstāve piedalījies Vidusdaugavas mežniecības pārstāvju organizētajā vairāku cirsma apsekošanā, kurās notikuši meža darbi.

Sadarbība notikusi ar Nodarbinātības valsts dienestu (NVD) kā informācijas apmaiņas formā, tā kopīgi apsekojot uzņēmumus un darba vietas, kurās bija paredzēta darba prakses vai subsidēto darba vietu izveidošana bezdarbnieku apmācībai. Šāda sadarbība notikusi visos rajonos, kur NVD izteica šādu lūgumu. Rēzeknes rajonā kopīgi tika apsekoti arī uzņēmumi, lai pārbaudītu darba drošības stāvokli uzņēmumos, kuros bija paredzēts nodarbināt jauniešus prakses laikā, kā arī pirmspensijas vecuma personu darba vietas.

Sadarbība ar Valsts būvinspekciju notiek epizodiski informācijas apmaiņas jomā. VDI amatpersonas ir sniegušas informāciju par biežāk konstatētiem pārkāpumiem būvobjektos, būvinspektoru sanāksmē.

Sadarbība ar **Patērētāju tiesību aizsardzības centru** notiek savstarpējā palīdzības sniegšanā un informācijas apmaiņā par tirgus uzraudzības jautājumiem, MK noteikumos noteiktām prasībām atbilstošu rūpniecisko izstrādājumu kvalitāti, to lietošanas instrukciju un garantijām. Galvenokārt – noteikumiem atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu un vienkāršo spiedvertņu piedāvāšana tirgū un lietošana darba vietās.

Sadarbība ar **Ugunsdzēsības un glābšanas dienestu** RVDI notiek reti, izņemot Kurzemes RVDI, kur šī dienesta pārstāvji piedalās VDI organizētajās kompleksās pārbaudēs, bet Liepājas un Kuldīgas rajonos šī dienesta inspektori piedalās arī uzņēmumu apsekošanā.

Sakarā ar to, ka sadarbības līgums ar **Darba devēju konfederāciju** tika noslēgts gada otrā pusē, tad praktiska sadarbība reģionos nav notikusi, izņemot Austrumvidzemes RVDI, kur tikusi precizēta informācija par šajā konfederācijā reģistrētiem biedriem.

Regulāra sadarbība notiek ar **rajonu un pilsētu pašvaldībām**, VDI darbiniekiem tiekoties ar rajonu un pilsētu pašvaldību vadītājiem un informējot rajonu un pagastu pašvaldību amatpersonas par darba aizsardzības stāvokli rajonā un pagastā, kā arī sniedzot konsultācijas darba aizsardzības jautājumos. No pagastu pašvaldību vadītājiem valsts darba inspektori iegūst papildus informāciju par uzņēmumiem, firmām, kuras veic darbību to teritorijā. Daugavpils pilsētā tika izveidota speciāla komisija, kurā iekļauts mūsu valsts darba inspektors, lai apsekotu un uzraudzītu bīstamās iekārtas pilsētā. Jelgavā notikusi kopīgi reidi ar pašvaldības amatpersonām, lai atklātu tirdzniecības organizāciju vadītājus, kuri pārkāpj darba likumdošanu. Ar Ventspils Domes Vides uzraudzības komisiju valsts darba inspektori

sadarbojas apsekojot objektus ar paaugstinātu bīstamību. Visos rajonos VDI amatpersonas sadarbojušās ar pašvaldību skolu valdēm, pārbaudot skolu atbilstību darba drošības prasībām.

RVDI izveidojusies atzīstama sadarbība ar vietējām **Policijas pārvaldēm**. Jāatzīmē, ka sadarbība ar rajonu policijas pārvaldēm ir uzteicama, jo nav atzīmētu gadījumu, kad policijas darbinieki atteiktu palīdzību VDIinspekcijas amatpersonām dažādu darba jautājumu risināšanā. Tā policijas darbinieki piedalījušies kopējos reidos, lai atklātu “melno darbu”, veikuši vairāku darba devēju meklēšanu, kuri nepieciešami mūsu jautājumu atrisināšanai, tāpat saņemam informāciju par notikušajiem nelaimes gadījumiem un konstatētiem darba likumdošanas pārkāpumiem. Īpaši uzteicama sadarbība ar policijas pārvaldēm ir Jelgavas, Rēzeknes, Alūksnes, Tukuma, Rīgas u.c. rajonos. VDI šādu sadarbību uzskata par lietderīgu un tā tiks turpināta.

VDI sadarbība ar sociālo partneri – **arodbiedrībām**, galvenokārt, notiek informācijas apmaiņas jomā un biežāk tā notikusi ar Izglītības darbinieku, Medicīnas darbinieku, Kultūras darbinieku, Dzelzceļnieku un Metālapstrādes darbinieku arodbiedrībām. Tāpat, atsevišķos rajonos tiek uzturēti kontakti ar lielāko uzņēmumu arodorganizācijām, kā A/S “Dobeles dzirnavnieks”, A/S “Spodrība”, SIA “Yellow cab Latvia”, A/S “Ogre”, A/S “OlainFarm” u.c., kur tika sniegtas konsultācijas darba likumdošanas jautājumos. Kopumā, arodbiedrībām sava darbība jāaktivizē, lai pilnīgāk aizstāvētu darbinieku tiesības. No RVDI puses, sadarbībai ar arodbiedrībām problēmu nav.

Atskaites periodā, pārbaudot **ārvalstnieku nodarbināšanas** likumību, Rīgas RVDI saņēmusi 10 iesniegumus no Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldes, par iespējamu ārvalstnieku nodarbināšanu bez darba atļaujām. Informācija apstiprinājusies 5 gadījumos un darba devēji sodīti administratīvā kārtā. 3 iesniegumi par ārvalstnieku nodarbināšanu bez darba atļaujām saņemti Kurzemes RVDI, 1 iesniegums Austrumvidzemes RVDI, kas apstiprinājusies un atbildīgās personas administratīvi sodītas. Pārējās RVDI nelikumīga ārvalstnieku nodarbināšana nav konstatēta. VDI arī turpmāk sadarbosies ar Nodarbinātības valsts dienestu, Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldi, lai novērstu ārvalstnieku nelikumīgu nodarbināšanu valstī.

Sakarā ar jauno darba aizsardzības normatīvo likumdošanas aktu stāšanos spēkā, VDI veic darbu, lai veicinātu **jauno normatīvo aktu ieviešanu** uzņēmumos. Jāatzīmē, ka šo jauno normatīvo dokumentu ieviešanas nepieciešamības un būtības izskaidrošana darba devējiem un darbiniekiem, valsts darba inspektoriem prasa papildus laiku no tā jau saspringtā darba grafika. Lai veicinātu jaunpieņemto normatīvo dokumentu ieviešanu praksē, VDI veic izskaidrošanas un konsultatīvo darbu apmeklējot plānotos uzņēmumos. Bez tam valsts darba inspektori izmanto dažādus seminārus, konsultācijas, kā arī masu informācijas līdzekļus, lai skaidrotu un informētu darba devējus par jaunpieņemtiem likumdošanas aktiem un nepieciešamību tos ieviest praktiskā dzīvē. Arī veicot profilaktiskās pārbaudes, valsts darba inspektori darba devējiem izsniegtajos aktos-rīkojumos, norāda uz pārkāpumiem jauno normatīvo dokumentu prasību neievērošanā un nosaka termiņu šo prasību izpildei. Atsevišķos gadījumos darba devēji tiek administratīvi sodīti. Lai palīdzētu darba devējiem izskaidrot un pielietot praksē jaunpieņemtos normatīvos dokumentus, VDI izplata VSAA izdotos skaidrojošos bukletus, kā arī Darba devēju rokasgrāmatu. Jaunos normatīvos dokumentus darba devēji vai to speciālisti saņem arī apgūstot zināšanas darba aizsardzībā rajonos esošās apmācību firmās. Tomēr jāatzīmē darba devēju pasivitāte šo jauno likumdošanas aktu iegādē un izmantošanu praksē, kā arī attiecīgo speciālistu trūkums uzņēmumos, kas varētu šo darbu organizēt un kontrolēt. Lai turpmāk panāktu ātrāku jaunpieņemto darba aizsardzības normatīvo dokumentu ieviešanu praksē, VDI turpinās konsultatīvo un izskaidrošanas darbu, kā arī paaugstinās prasības darba devējiem, lai tiktu ievēroti spēkā esošie likumdošanas akti darba aizsardzībā.

Starptautiskie projekti.

Aprīļa mēnesī noslēdzās **Phare projekts “Integrācija ES: likumdošanas saskaņošana” (LE-99/IB/OT/01)**, kur VDI bija iesaistīta komponentes “Likumdošanas un institucionālā attīstība darba drošības un strādājošo veselības aizsardzības jomā” realizācijā. VDI amatpersonas projekta ietvaros darbojās izveidotās “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtības ieteikumu izstrādes” darba grupā, kas izstrādāja vadlīnijas “Darba vides iekšējā uzraudzība. Padomi un ieteikumi.” Vadlīnijās tiek izskaidrota darba aizsardzības sistēmas organizācija un paskaidroti atbildīgo personu pienākumi un atbildība katrā posmā. Vadlīnijas ir pieejamas VDI mājas lapā, kā arī tiks izdotas Latvijas – Spānijas projekta ietvaros.

Projekta ietvaros izveidotās VDI amatpersonu darba grupās tika apmācīti tālākie izglītotāji un izstrādāti mācību materiāli, ar kuru palīdzību tika apmācīti gan kolēģi RVDI, gan darba devēji. Veiksmīgai zināšanu nodošanai tālāk kolēģiem, abu darba grupu dalībniekiem tika pasniegts papildkurss pedagogijā un komunikācijā. Mācību materiāls “Darba drošības un veselības aizsardzības sistēma un uzraudzības metodes” satur jauno likumdošanas ieviešanu darba vides jomā, apsekošanas metodiku lielos, mazos un vidējos uzņēmumos, nelaimes gadījumu izmeklēšanu. Otrajā mācību materiālā “Uzraudzības metodes strādājot ar ķīmiskām vielām” iekļauta ES un Latvijas likumdošana ķīmijas jomā, ķīmisko vielu iedarbība uz organismu, risku novērtēšana darbos ar ķīmiskām vielām, kolektīvie aizsardzības pasākumi, individuālie aizsardzības līdzekļi un VDI inspicēšanas metodes. Mācību programmas paredz teoriju, darbu grupās, kā arī praktiskās stundas uzņēmumu apmeklēšanai, risku novērtēšanu, pārrunas un analīzi. Informācija par šiem materiāliem latviešu un angļu valodā pieejama VDI. Projekta ietvaros mācību grupu pārstāvjiem bija iespēja doties mācību un pieredzes braucienos uz Zviedriju, kur bija iespēja iepazīties ar darba vides iekšējās uzraudzības jautājumiem Zviedrijā, apmeklējot Darba vides iestādes, ķīmikāliju inspekciju, kā arī līdzdarboties uzņēmumu apsekošanā.

2002.gadā VDI līdzdarbojās **Phare projektā “Darba vides uzlabošana privātos un privatizētos uzņēmumos” (LE9911.01/0001)**, kas tika uzsākts 2001.gada decembra sākumā un pabeigts 2002.gada decembrī. Projekta mērķis bija nostiprināt VDI un citu iesaistīto institūciju darbību darba tiesisko attiecību jomā, kā arī darba drošības un veselības aizsardzības jomā, lai veiktu Latvijas uzņēmumu uzraudzību atbilstoši ES prasībām. VDI līdzdarbojās trīs no četrām projekta komponentēm:

- ❖ Sociālās sadarbības realizēšana uzņēmumu līmenī;
- ❖ Darba drošības un veselības aizsardzības dienesta realizēšana;
- ❖ Rūpniecisko iekārtu daļas izveidošana VDI.

Projekta sākuma stadijā notika tikšanās starp VDI un projekta ekspertiem, lai iegūtu nepieciešamo informāciju un izvērtētu pašreizējo situāciju. Katras projekta komponentes ietvaros tika izveidotas darba grupas, kurās darbojās arī VDI pārstāvji.

Pirmās komponentes mērķis bija veicināt sociālo partneru piedalīšanos sociālajā dialogā un iepazīstināt sabiedrību ar jauno Darba likumu, kā arī nodrošināt apmācību iesaistītajām mērķa grupām. Projekta ietvaros tika veikta VDI personāla apmācība, pirms kuras, sadarbojoties projekta ekspertiem un VDI vecākajam speciālistam apmācības jautājumos, tika veikta mācību vajadzību analīze un saskaņots mācību saturs.

Aprīļa mēnesī notika VDI valsts darba inspektoru - juristu vienu nedēļu ilga apmācība, kur galvenā uzmanība tika veltīta Darba likuma piemērošanai, neskaidro jautājumu noskaidrošanai, galvenajām pārmaiņām likumā, jautājumiem par attiecībām ar presi, pasniedzēju uzstāšanās prasmju uzlabošanai un mācību materiālu izstrādāšanai. Mācību

dalībniekiem tika sagatavots plašs mācību materiāls, ko dalībnieki izmantoja savu kolēģu apmācībai RVDI. Līdz 1.jūnijam apmācības par jauno Darba likumu notika katrā RVDI, kur tās vadīja kolēģi no citas RVDI. Seminārā Gulbenē piedalījās arī projekta tiesiskais eksperts un eksperts apmācības jautājumos. Atkārtots aprīļa mēneša mācību kurss par Darba likumu tika veikts augusta mēnesī, kur tika apmācītas 12 VDI amatpersonas. Arī novembra mēnesī, sadarbojoties projektam un Latvijas juristu apmācības centram, tika organizēts seminārs par Darba likumu, kurā bija iespēja piedalīties 8 VDI amatpersonām. Semināra galvenais mērķis bija jaunā Darba likuma uzdevumu, problēmu un risinājumu apspriešana. Kopumā Darba likumam veltītie semināri vērtējami kā ļoti pozitīvi, pirmkārt, tāpēc, ka tie tika organizēti gan pirms likuma stāšanās spēkā, kur tika izskaidrotas galvenās izmaiņas un jauninājumi un izstrādāta salīdzinošā tabula starp jauno darba likumu un iepriekšējo Darba likuma kodeksu, gan pēc tā stāšanās spēkā un ieviešanas procesa uzsākšanas, kur būtiska bija dalībnieku aktivitāte un viedokļu apmaiņa. Novembra seminārā piedalījās dažādu institūciju juristi, kas specializējušies Darba likuma jautājumos (kopā piedalījās 50 dalībnieki), kas vērtējams kā pozitīvs fakts, jo VDI un pārējām institūcijām tā bija iespēja atspoguļot savus uzskatus un pieredzi attiecībā uz likuma interpretāciju un piemērošanu.

Saistībā ar jauno Darba likumu projekta ietvaros tika izstrādāta Darba devēja rokasgrāmata, kas sniedz norādījumus darba likumdošanā un personāla vadības jautājumos. Rokasgrāmatas prezentācija notika 26.novembrī un kopš tā laika tika uzsākta arī tās izplatīšana Latvijas uzņēmumos. VDI 2002.gada beigās un 2003.gada sākumā izplatīšanai tika un tiks piegādāti kopā 9000 rokasgrāmatas eksemplāru. Rokasgrāmatas palīdzēs visām ieinteresētajām pusēm sekmēt un uzlabot likuma piemērošanu.

1.komponentes ietvaros vēl tika organizēti divi semināri. Divu dienu seminārā oktobrī "Personāla attīstība un pieredzes apmaiņa" piedalījās VDI direktora padomnieki, RVDI, daļu, sektoru vadītāji, un kura mērķis bija akcentēt tādus personālvadības jautājumus kā: kas ir vadība un organizācija, par cilvēkresursu un organizāciju stratēģiju u.c. Trīs dienu praktiskās apmācības kursā "Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem" piedalījās 2 VDI amatpersonas un preses sekretāre, kas galvenokārt koncentrējās uz TV intervijām un preses konferencēm. Dalībnieki novērtēja šo semināru kā ļoti vērtīgu, jo tā laikā tika apgūta veiksmīgas preses konferences uzstāšanās un intervijas prasmes. Atzinīgi vērtējams fakts, ka semināru vadīja ilggadējs BBC reportieris un sabiedrisko attiecību eksperts no Lielbritānijas.

Projekta 1.komponentes ietvaros tika organizēti divi mācību un pieredzes apmaiņas braucieni. Braucienā uz Īriju septembrī piedalījās 6 VDI amatpersonas. Brauciena laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar pēdējām darba attiecību attīstības tendencēm Īrijā un ES kopumā. Brauciena mērķis bija stiprināt sociālo partneru kapacitāti, piedaloties sociālajā dialogā, jauno likumu sagatavošanā un VDI darbā. Kopumā VDI šo braucienus vērtē kā lietderīgu, un uzskata, ka balstoties uz Īrijas pieredzi, Latvijā veiksmīgi var tikt turpināts pārejas un pārmaiņu ieviešanas darbs, jo Īrija lieluma ziņā ir salīdzināma ar Latviju un tās ekonomika pēdējos gados ir piedzīvojusi strauju pāreju un attīstību. Līdzīgi kā Latvijā, arī Īrijas darba inspekcija uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību jautājumus. Brauciena laikā tika apmeklētas arī tādas institūcijas kā Darba drošības un veselības aizsardzības pārvalde, Darba attiecību komisija, Ekonomikas un sociālo lietu nacionālā padome, Biznesa un darba devēju konfederācija, Īrijas Arod biedrību kongress, Eiropas fonds dzīves un darba apstākļu uzlabošanai u.c., kā arī organizēts uzņēmuma apmeklējums.

Novembra mēnesī tika organizēts sabiedrisko attiecību mācību un pieredzes apmaiņas brauciens uz Lielbritāniju, kurā piedalījās viena VDI amatpersona un preses sekretāre. Brauciena laikā dalībnieki ieguva informāciju un pieredzi saistībā ar britu valdības, darba drošības un veselības organizācijas un sociālo partneru pieredzi darbā ar masu medijiem un sabiedrisko attiecību stratēģijas plānošanā un īstenošanā.

Projekta 2.komponentes ietvaros tika organizēti divi mācību un pieredzes apmaiņas braucieni. Maija mēnesī VDI direktors piedalījās braucienā uz Austriju, uz 16. Darba aizsardzības kongresu. Septembra beigās un oktobra sākumā sešas VDI amatpersonas piedalījās braucienā uz Vāciju un Luksemburgu, kura laikā tika apmeklētas vairākas institūcijas: Vācijas Darba drošības un veselības federālais institūts Berlīnē un Dortmundē, Vācijas un Luksemburgas darba inspekcijas, Luksemburgas Sociālās apdrošināšanas apvienība u.c., kā arī organizētas tikšanās ar neatkarīgiem darba drošības un veselības aizsardzības dienestiem Vācijā. VDI šos braucienus vērtē kā lietderīgus, jo dalībnieki pirms brauciena tika aicināti kopīgi vienoties par tematiem, kas ir to interešu lokā, tā panākot veiksmīgi organizētu darbu grupās brauciena laikā. Braucienā tika iekļauti arī tirgus uzraudzības jomas jautājumi. Īpašu VDI pārstāvju interesi izrādīja Vācijas darba inspektoru apmācības programma, kas nodota projektam tulkošanai, un pēc tam tiks apspriesta par piemērošanu VDI.

2.komponentes ietvaros tika organizēti apmācības semināri par sekojošām tēmām: “Jaunās darba drošības un veselības aizsardzības koncepcijas – ES un Latvijas likumu prasības”, “Darba drošības politika, organizēšana un piemērošana”, “Riska novērtējums un kontroles pasākumu uzlabošana” un “Darba devēju atbildība par darba drošību un veselības aizsardzību”, kuros kopā piedalījās 57 VDI amatpersonas. Divi no semināriem tika organizēti kopā ar darba devēju, strādājošo un Labklājības ministrijas pārstāvjiem, kas deva iespēju apmainīties ar viedokļiem un pieredzi.

VDI ir viena no galvenajām institūcijām, kas nodrošina darba aizsardzības likumdošanas īstenošanu valstī. Projekta ietvaros tika analizēts VDI likums, lai izprastu tās pienākumus un atbildību. Lai noteiktu nepieciešamos funkcionēšanas uzlabojumus jaunās likumdošanas ietvaros, tika veikta intervija ar VDI direktoru. Lai paaugstinātu VDI nozīmi uzņēmumos un izskaidrotu tās darbības paņēmienus, projekta un VDI sadarbības rezultātā tika sagatavots buklets, kurā tiek skaidrotas VDI funkcijas, ņemot vērā jauno likumdošanu.

Projekta 4. komponentes galvenie uzdevumi bija izvērtēt pašreizējo situāciju tirgus uzraudzības jomā, VDI izveidojamās Rūpniecisko iekārtu daļas funkciju izstrādāšana, procedūru un darbinieku amata aprakstu izstrādāšana, rokasgrāmatu sagatavošana daļas darbiniekiem, inspektoriem un darba devējiem, kuru izstrādē piedalījās arī VDI amatpersonas. 4. komponentes ietvaros tika organizēts seminārs ” Ražošanas iekārtu uzraudzība un kontrole”, kurā piedalījās 19 VDI amatpersonas.

Sadarbojoties projekta ekspertiem un VDI speciālistiem tika izstrādātas nākotnē izveidojamās daļas funkcijas: bīstamo iekārtu reģistrēšana, pārbaude un uzraudzība darba vietās, gadatirgos, izstādēs, ieskaitot konsultatīvos pakalpojumus darba devējiem un citām iesaistītajām pusēm, uzņēmumu riska novērtēšana un sadarbība ar citām institūcijām tirgus uzraudzības jomā. Projekts ierosinājis perspektīvā paplašināt daļas darbības no bīstamām iekārtām uz visu rūpniecisko izstrādājumu uzraudzību. Šādas daļas izveides procesā VDI būs jāstopas gan ar finansu, gan arī cilvēkresursu problēmām. Pašlaik ar tirgus uzraudzības jautājumiem pārvaldē nodarbojas 3 darbinieki, bet katrā reģionālajā VDI ir pa vienam bīstamo iekārtu reģistratoram.

Projekta “Darba vides uzlabošana privātos un privatizētos uzņēmumos” ietvaros tika organizēti pilotprojekti, kuru darbībā tika izvēlēti trīs uzņēmumi. Pirms pilotprojektu uzsākšanas visām iesaistītajām pusēm tika sniegta apmācība par pilotprojektu organizēšanu uzņēmumos, un no VDI puses tika nozīmēti trīs inspektori, kuri piedalījās pilotprojektu realizācijā. Pilotprojektu ietvaros tika izstrādātas pārbaudes jautājumu lapas jaunajam Darba aizsardzības likumam un attiecīgajiem MK noteikumiem.

Laika posmā no 2002.gada 25.novembra līdz 16.decembrim a/s “IBNA”, saskaņā ar līgumu starp projektu un a/s “IBNA”, veica pētījumus Latvijas uzņēmumos, lai noskaidrotu darba devēju viedokli par Latvijas tiesību aktiem attiecībā uz darba aizsardzību, par Darba

likumu un tirgus uzraudzību valstī. Pētījuma noslēguma ziņojuma prezentācija notiks 2003.gada sākumā.

Projekta ietvaros liela uzmanība tika veltīta sabiedriskajām attiecībām – organizētas kampaņas, informatīvās tikšanās, izdoti bukleti (plašāk lasīt nodaļā “Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem”).

2002.gadā VDI turpināja līdzdarboties Latvijas pieteiktā Phare Consensus III programmas “Atbalsts likumdošanas saskaņošanai un Latvijas sociālās drošības sistēmas institūciju stiprināšanai” komponentes “**Atbalsts turpmākai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā**” (LV/99/FB-CO-01) realizēšanā, kurā iesaistīta ES dalībvalsts Spānija. Viens no projekta mērķiem bija veicināt jaunās darba drošības un veselības aizsardzības likumdošanas ieviešanu, kā arī stiprināt LM VDI kapacitāti vadīšanas un profesionālās kvalifikācijas izteiksmē.

Projekta darbības laikā notika vairākas tikšanās starp VDI un Spānijas puses ekspertiem IS, valsts darba inspektoru apmācības u.c. jomās, kā arī, lai iegūtu vispārēju informāciju, kas saistīta ar VDI darbību. Viens no projekta mērķiem bija veikt pētījumu par ekonomiskās ietekmes novērtējumu sakarā ar ES direktīvu transponēšanu darba drošības jomā. Pētījuma veikšanā piedalījās arī VDI, kas koordinēja uzņēmumu izvēli, piedalījās anketu izstrādē un izplatīja anketas 200 Latvijas uzņēmumos. Aptaujas anketa tika apstiprināta gada sākumā, kad arī notika RVDI pārstāvju apmācība par tās piemērošanu. Anketu aizpildīšana tika īstenota atskaites perioda pirmajā ceturksnī, tad norisinājās to apstrāde un analīze. Rezultāti tika prezentēti semināros septembrī un decembrī.

Projekta ietvaros tika organizēti vairāki semināri par tēmu “Jaunā darba attiecību kultūra un darba vides risku novēršanas politika”. Kopā astoņos projekta organizētajos semināros piedalījās 83 VDI amatpersonas. Marta seminārā tika diskutētas tēmas par darba apstākļiem ES valstīs, preventīvo pasākumu organizāciju, to ekonomisko ietekmi uz uzņēmumiem, par darba aizsardzības sistēmu Latvijā, par darba aizsardzības struktūru nākotni Latvijā. Maija mēneša seminārā, papildus jau nosauktajām tēmām, dalībniekiem bija iespēja diskutēt par sociālo partneru lomu preventīvo pasākumu plānošanā, to finansēšana. Sekojošie semināri tika veltīti jaunās darba drošības likumdošanas analīzei un ieviešanas procesam, VDI jaunajai lomai, atbildībai un tiesībām, un sadarbībai ar sociālajiem partneriem, informēšanas funkcijām (ieskaitot VDI funkcijas darbojoties kā Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras kontaktpunktam) u.c.

Decembra sākumā projekta organizētajā konference piedalījās trīs VDI un citu sociālo partneru pārstāvji. Konferencē tika apspriestas projekta aktivitātes projekta laikā sasniegtais.

Divas VDI amatpersonas piedalījās projekta organizētajā apmācības un pieredzes braucienā uz Spāniju. Vizītes laikā tika apmeklēta darba un sociālo lietu ministrija, Nacionālā darba un sociālās drošības inspekcija, Sociālā un ekonomikas komiteja Madridē, reģionālā Darba un sociālo lietu ministrija Barselonā. Dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar Spānijas darba inspekcijas organizatorisko struktūru un aktivitāšu plānojumu.

Kā vienu no svarīgākiem pasākumiem jāatzīmē starptautisko Baltijas reģionālo konferenci, kas bija veltīta Baltijas valstu desmit gadu sadarbībai ar **Starptautisko Darba Organizāciju** (SDO) un VDI 80. gadadienai. Konferencē piedalījās 75 dalībnieki no 16 valstīm. Baltijas valstu delegāciju sastāvā tika iekļauti arī darba devēju un darbinieku pārstāvji, kas savās prezentācijās informēja par atbalstu, kādu sniedza SDO viņu darbībā un par problēmām mūsdienā darba vidē. Baltijas valstu inspekciju pārstāvji atzīmēja SDO ieguldījumu darba aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un finansiālās palīdzības sniegšanā, organizējot mācību tūres darba inspektoriem un iespēju piedalīties starptautiskās konferencēs. Dalībnieku lielo uzmanību piesaistīja Lielbritānijas pārstāvja informācija par darba drošības un veselības veicināšanu mazos uzņēmumos. Tā ir valdības jaunā iniciatīva (stratēģiskais dokuments) attiecībā uz drošiem un veselībai nekaitīgiem apstākļiem darbā, iesaistot visas

ieinteresētas puses darba vides uzlabošanā. Stratēģijas mērķi ir veicināt: 1) labāku darba vidi, īpašu uzmanību pievēršot arodveselībai; 2) darba devēju motivāciju; 3) sadarbību ar partneriem; 4) apmācību riska identificēšanā un apzināšanās palielināšanu. Konferencēs laikā ir diskutēti arī par darba drošības un veselības menedžmentu uzņēmumos, mainīgo darba vidi un ar to saistītiem jauniem riskiem, tirgus uzraudzības sistēmām, sociālā dialoga uzlabošanu un darba inspektorū lomu šajos procesos. EK pārstāvja īpaša uzmanība tika vērsta uz ES jauno darba drošības un veselības stratēģiju 2002. – 2006. g. un inspekcijas lomu direktīvu prasību ieviešanā, kā arī kandidātvalstu darba inspekciju vērtēšanas rezultātiem.

Saskaņā ar 2002. gada darbības programmu **Latvijas – Zviedrijas** projekta ietvaros (**SIDAs finansētais projekts Nr. 991053**) notika noslēguma novērtēšanas seminārs 2. apakšprojektā “Par informāciju kā efektīvas darba metodes lietošanu”. Semināra laikā apsprieda informatīvās kampaņas rezultātus un problēmas, kas radušās izplatot bukletu “Azbests - draugs vai slēptais ienaidnieks?”. Bukletā ir ietverta informācija par minimālām darba drošības un veselības prasībām, veicot darbu ar azbestu un to saturošiem materiāliem, kā arī rekomendācijas darbiniekiem, lai samazinātu azbesta kaitīgo iedarbību uz veselību. Informatīvās kampaņas laikā tika organizēti semināri reģionos, rajonu laikrakstos ievietoti vairāki raksti par azbesta slēptām un kaitīgām īpašībām. Pēc bukleta izplatīšanas tika saņemtas aptaujas anketas, kurās mērķa grupa pozitīvi novērtēja bukletā ievietoto informāciju un tās lietderīgumu.

Šajā apakšprojektā iegūtā pieredze par informatīvā materiāla izstrādāšanu, tā veidu un mērķa grupas izvēli, kā arī Zviedrijas ekspertu ieteikumi ļaus projekta dalībniekiem pielietot to jaunās informācijas sagatavošanā un izplatīšanā. Atklāts paliek jautājums par azbesta atkritumu apglabāšanu.

“Uzraudzības metodoloģijas pilnveidošana organizatoriskajā un psihosociālajā jomā” - 3. apakšprojekts, kura tiešais mērķis bija apmācīt valsts darba inspektorū riska faktoru identificēšanā un novērtēšanā, pievēršot uzmanību organizatoriskajām un psihosociālajām problēmām darba vidē. Trešajā noslēguma seminārā piedalījās 10 darba inspektori, kā arī “Latvijas Pasta”, Psihiatrijas centra, Darba departamenta un LBAS pārstāvji. Semināra laikā tika izskatītas problēmas, kas saistītas ar alkohola un narkotiku lietošanu darba vietās, bērnu un pusaudžu darbu, darbu pie datoriem un ar tiem saistītiem riskiem veselībai. Izskatīja arī riskus, kas saistīti ar darbu vienatnē un kā tos novērtēt. Lielu interesi izraisīja informācija par mobingu (izstumšanu no kolektīva). Zviedrijas eksperti dalījās pieredzē šo problēmu identificēšanā ar piemēriem no Zviedrijas Darba vides inspekcijas. Apakšprojekta dalībnieki izplatīja tālāk iegūto informāciju par dažādiem darba vides riskiem un to identificēšanu un novērtēšanu, īpašu uzmanību pievēršot stresam darbā.

Latvijas - Dānijas projekta ietvaros triju mēnešu laikā tika veikta kontroles kampaņa būvniecībā, kas bija turpinājums iesāktai 2001. gadā informatīvajai kampaņai. Projekta mērķis bija pievērst būvniecības nozarē strādājošo uzmanību darba aizsardzības prasībām, noteikt reālo situāciju valstī, ka arī novērst konkrētus pārkāpumus un izstrādāt darbības stratēģiju preventīviem pasākumiem. Pēc nelaimes gadījumu cēloņu analīzes būvlaukumos 50% no tiem ir saistīti ar dažādu priekšmetu un strādājošo krišanu no augstuma.

Informatīvās kampaņas laikā izmantoja bukletus “Būvniecība” latviešu un krievu valodās, kas tika izstrādāti ar Dānijas ekspertu līdzdalību un izdoti projekta finansējuma ietvaros. Kontroles kampaņas laikā valsts darba inspektori apsekoja 275 būvlaukumus, kur uzmanība tika pievērsta aizsardzībai pret krišanu no augstuma un darba drošības palīglīdzekļu izvēlei, veicot darbus augstumā. Pasākumā bija iesaistītas visas RVDI, bet lielāko būvlaukumu apmeklējumu skaitu veica Rīgas RVDI. Valsts darba inspektori izsniedza 100 rīkojumus par konstatētiem pārkāpumiem, 6 brīdinājumus par darbības apturēšanu, 12 rīkojumus par darbības apturēšanu, uzlika 15 administratīvos sodus. Būvdarbu vadītāji un strādājošie būvlaukumos atzinīgi novērtēja informatīvās un kontroles kampaņas pasākumus.

Tie palīdzēja viņiem pareizi izprast un ievērot darba drošības un veselības prasības, kas saistītas ar jauno MK noteikumu ieviešanu praksē.

2002. g. 8. augustā tika parakstīts līgums ar **Igaunijas un Lietuvas Valsts darba inspekcijām** par savstarpēju sadarbību darba drošības un veselības jomā. Līgums paredz sadarbību ne tikai vadības līmenī, bet arī reģionālajā līmenī un speciālistu apspriedes specifiskās jomās. Ir paredzēts apmainīties ar darba vides informāciju un VDI darbību, kā arī organizēt Baltijas valstu darba inspektoru konferences. Ir izveidota vadības komiteja, kas būs atbildīga par līguma nosacījumu izpildi.

Stratēģijas un analīzes daļas pārstāvji piedalījās **NIVAs** (Ziemeļu Arodveselības kvalifikācijas paaugstināšanas institūts)ursos “Drošības pētījumi” - par nelaimes gadījumiem un ar tiem saistītiem riskiem un “Projektu novērtēšana darba drošības un veselības jomā” - par vispārējiem projektu vērtēšanas metodēm un principiem.

“Drošības pētījumu” kursos galvenā uzmanība tika pievērsta preventīvo pasākumu stratēģijai, tās plānošanai un novērtēšanai, kā arī drošības menedžmenta sistēmām. Kursos iegūto informāciju var izmantot nelaimes gadījumu cēloņu un traumējošo faktoru noteikšanā, risku novērtēšanā, nelaimes gadījumu un darba vides analīzē, īpašu uzmanību pievēršot preventīvo pasākumu organizēšanai un uzraudzībai.

“Projektu novērtēšana darba drošības un veselības jomā” kursos izskatīja sekojošus jautājumus: vispārējās vērtēšanas metodes, vērtēšanas politika, vērtēšana un kvalitātes kontrole, informācijas apstrāde, vērtēšanas ētika. Kursos saņemto informāciju var izmantot kā teorētisko un praktisko bāzi VDI darbības analīzes un plānošanas procesā.

Starptautiskā Darba Organizācija (SDO), Starptautiskā Darba Inspekciju Asociācija un Nīderlandes Sociālo lietu un nodarbinātības ministrija organizēja starptautisko konferenci Hāgā “Bērnu nodarbinātības aizliegšana”. Konferences galvenais mērķis bija vārst uzmanību SDO Nr. 182 konvencijas par bērnu nodarbināšanas aizliegumu ratificēšanai un darba inspektoru lomai bērnu darba apkarošanā. Valsts, darba devēju, arodbiedrību un nevalstisko organizāciju pārstāvji no dažādām valstīm prezentēja situāciju šajā jomā. Darba inspekciju pārstāvji diskutēja par inspicēšanas veidiem un efektīvu sadarbību ar citām institūcijām pret bērnu un pusaudžu darba izmantošanu bīstamākās nozarēs.

Konferences laikā bija iespējams tuvāk iepazīt reālo situāciju darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomās gan ES asociētajās valstīs (Bulgārija, Ungārija, Polija, Igaunija, Lietuva), gan NVS valstīs (Krievija, Ukraina, Baltkrievija), kā arī citviet pasaulē. Saņemtā informācija deva labu iespēju izvērtēt un salīdzināt situāciju darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomās Latvijā, jo sievišķi attiecībā uz bērnu nodarbinātību, ar situāciju citās valstīs – Austrumeiropā, Rietumeiropā, Āzijā, Austrālijā un Amerikas kontinentā.

Apspriedē **Tallinā** izskatīja sadarbības priekšlikumus ar **Ziemeļu valstīm**. Trīs Baltijas valstis iesniedza kopīgus priekšlikumus Ziemeļu valstu Darba vides komitejai apstiprināšanai. Kā svarīgākus varētu minēt: 1) Darba drošības un veselības ekonomiskie aspekti, nelaimes gadījumu un arodsaslimšanu izmaksas darba devējiem, sabiedrībai un ekonomikai; 2) Stipendijas fonda izveidošana darba inspektoru apmācībai Ziemeļu valstīs; 3) Konferenču un semināru organizēšana ar Baltijas un Ziemeļu valstu darba inspektoru līdzdalību.

Dānijas prezidentūras laikā Elsinorē notika konference “**Nelaiemes gadījumu un traumu darbā prevencija**” (240 dalībnieki no 40 valstīm), kuru organizēja Dānijas Darba vides pārvalde sadarbībā ar EK, Bilbao aģentūru un apdrošināšanas kampaņām no Vācijas (BGS) un Zviedrijas (AFA). Konferences laikā bija iespēja iegūt informāciju par dažādu valstu aktivitātēm nelaimes gadījumu un traumu darbā novēršanas pasākumiem. Bilbao aģentūras izstādē tika prezentēti materiāli par 2001. g. ES valstīs organizēto kampaņu “Panākums, ja nav noticis nelaimes gadījums”. Konferences sekretariāts izveidoja

starptautisko informācijas datu bāzi par jaunākiem pētījumiem, labas prakses piemēriem nelaiemes gadījumu un traumu prevencijā – www.workingonsafety.net. Nākamā šī tīkla konference notiks 2004. gadā Vācijā.

“ES paplašināšana un darba dzīve” programmas ietvaros organizētajā simpozijā Fuiggī (Itālijā) tika sniegta plaša informācija par riskiem darba vietās, īpašu uzmanību pievēršot stresam, kā arī praktisko pieredzi stresa faktoru identificēšanai, novērtēšanai un to mazināšanai. Simpozija laikā bija iespējams iepazīt reālo situāciju ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs attiecībā uz darba vides radīto stresu – cēloņiem, sekām, zinātniskiem pētījumiem un labo praksi tā cēloņu un seku mazināšanai. Kā atsevišķa šī pasākuma komponente tika iekļauts jautājums par Bilbao aģentūras nacionālo kontaktpunktu lomu sabiedrības informēšanā par stresu – tā cēloņiem un sekām. Iegūtā informācija un atziņas var tikt izmantotas VDI darbības kvalitātes nodrošināšanas pasākumos, gan arī Bilbao aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbā.

Ierobežota finansējuma dēļ nebija iespējams piedalīties Darba inspekciju vadītāju apspriedē Spānijā, semināros Bilbao un citos pasākumos, kur visus izdevumus vajadzēja segt dalībvalstīm.

Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem.

Latvijā 2002.gads bija nozīmīgs ar divu svarīgu likumu - “Darba aizsardzības likums” un “Darba likums” – stāšanos spēkā, kas būtiski ietekmēja gan darbiniekus, gan darba devējus. Piemēram, pirmoreiz darba tiesisko attiecību vēsturē Latvijā tika noteikts atšķirīgas attieksmes aizliegums. Šī iemesla dēļ VDI 2002.gadā bija svarīgi ne tikai turpināt jau iesākto sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem, lai informētu darbiniekus un darba devējus par tās kompetencē esošajiem jautājumiem, bet arī intensificēt to.

VDI 2002.gada darbības programmā noteiktais kvantitatīvais rādītājs – informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem – ir izpildīts. 2002.gadā bijā plānotas 250 publikācijas un raidījumi masu informācijas līdzekļos, bet rezultātā šis rādītājs ir 490. Salīdzinot kvantitatīvos rādītājus par sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem 2002. un 2001. gadā, var secināt, ka tie ir palielinājušies par 12%. Tas liecina par to, ka 2002. gadā VDI amatpersonas ieguldīja vēl lielāku darbu sabiedrības informēšanā.

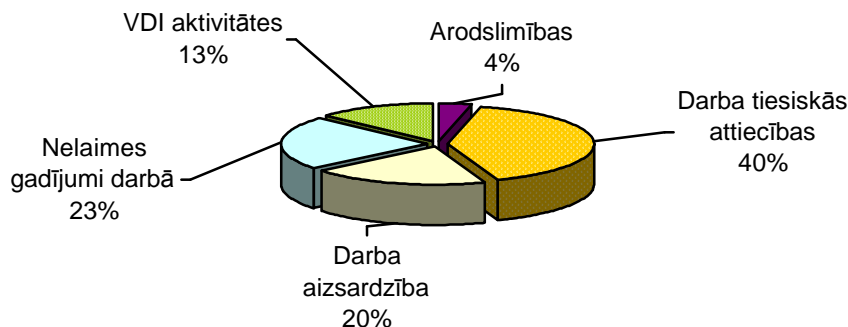
Vislielākā atšķirība starp plānotajiem un realizētajiem rādītājiem vērojama Rīgas RVDI, sadarbībā ar masu informācijas līdzekļiem plānoto 15 publikāciju vietā tika realizētas 82. Plašais publikāciju klāsts liecina par to, ka Rīgas RVDI amatpersonas ir nopietni izvērtējušas 2001. gada rezultātus un izstrādājušas pareizu taktiku sadarbībā ar masu informācijas līdzekļiem. Minēto aktivitāšu rezultātā ir ievērojami pieaugusi valsts darba inspektoru darba slodze, kas apliecina darbinieku un darba devēju ticību VDI kā kompetentai valsts institūcijai.

Lielākā daļa VDI sniegtās informācijas žurnālistiem 2002. gadā bija par darba tiesiskajām attiecībām – 40% (skat. 2.grafiku) (2001. gadā– 28%). Šis fakts izskaidrojams ar jaunā Darba likuma stāšanos spēkā un ar VDI amatpersonu aktivitāti šo jautājumu skaidrošanā sabiedrībai. Sabiedrības informēšanā par Darba likumu ļoti aktīvi iesaistījās ne tikai VDI amatpersonas, bet arī likuma izstrādātāji, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un Latvijas Darba devēju konfederācijas speciālisti. Gan reģionos, gan Rīgā tika rīkoti vairāki semināri un tikšanās ar darba devējiem un darbiniekiem, tāpēc liela sabiedrības daļa informāciju par likumu saņēma nepastarpinātā veidā.

Neskatoties uz Darba aizsardzības likuma spēkā stāšanos, kopējā informācijas apjomā darba aizsardzības jautājumu atspoguļojums masu informācijas līdzekļos 2002. gadā ir palicis nemainīgs - 20% (2001.gadā - 23%).

Grafiks Nr.2

Masu informācijas līdzekļiem sniegtās informācijas tematika

VDI preses sekretāre sadarbībā ar Phare projekta “Par darba vides uzlabošanu privātajos un privatizētos uzņēmumos” sabiedrisko attiecību speciālistiem 2002.gada maijā un jūnijā realizēja intensīvu informatīvo kampaņu masu informācijas līdzekļos par jauno Darba likumu. Līdz 2002.gada 1.jūnijam notika tikšanās ar visiem projektā iesaistīto pušu pārstāvjiem, lai izstrādātu plānu kampaņai masu informācijas līdzekļos. Jāatzīst, ka žurnālisti bija ļoti ieinteresēti jaunajās darba tiesisko attiecību normās. Visā valstī tika organizētas 7 bezmaksas sabiedrības informēšanas sanāksmes, kurās kopā piedalījās vairāk kā 600 darba devēji un darbinieki. Atbildes uz klātesošo jautājumiem sniedza ne tikai VDI, bet arī Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un Labklājības ministrijas Darba departamenta pārstāvji. Minēto sanāksmju organizēšanai nebija paredzēti nekādi finansiālie resursi, tāpēc liels paldies jāsaņem rajonu un pilsētu pašvaldībām, kas palīdzēja nodrošināt bezmaksas telpas. Cilvēku atsauksmes pierādīja, ka šādi pasākumi ir vērtīgi un tādus nepieciešams organizēt arī nākotnē.

Stratēģijas un analīzes daļas amatpersonas arī 2002.gadā turpināja gatavot ikmēneša izmeklēto nelaimes gadījumu analīzi, lai pievērstu masu informācijas līdzekļu un VDI mājas lapas apmeklētāju uzmanību nelaimes gadījumu cēloņiem un nozarēm, kurās tie ir notikuši. Žurnālisti regulāri tika iepazīstināti ar gatavoto informāciju par Latvijā atklātajām arodslimībām un to cēloņiem, taču jāatzīst, ka masu informācijas līdzekļu interese par šo tēmu diemžēl nav liela, par to liecina fakts, ka par tām laikrakstos ir bijušas tikai 18 publikācijas. Problēmu varētu risināt, organizējot tikšanos ar žurnālistiem, lai brīvā gaisotnē izskaidrotu jautājumus par arodveselību, arodslimību tendencēm u.tml., papildus sniedzot arī praktiskus piemērus.

2002. gadā tikai četrās RVDI tika organizētas preses konferences, lai informētu par 2001.gada darbības rezultātiem un sniegtu to analīzi. Ar laikrakstu, televīziju un radio žurnālistiem tikās gan RVDI vadītāji, gan valsts darba inspektori. Veiksmīga bija Rīgas RVDI un VDI preses sekretāres organizētā preses konference, kurā ar žurnālistiem tikās Rīgas RVDI vadītāja vietniece un Darba tiesisko attiecību nodaļas vadītāja. Pārējos reģionos masu informācijas līdzekļi par 2001.gada darbības rezultātiem tika informēti interviju laikā. VDI 2002. gadā bija organizējusi žurnālistu piedalīšanos Baltijas valstu Darba inspekciju sadarbības līguma parakstīšanas pasākumā, kā arī tikšanos ar Spānijas darba drošības un veselības ekspertiem un preses brīfingu pēc konferences “Modernā darba inspekcija 20. gadsimtā”.

Neparedzētus panākumus piedzīvoja un turpina piedzīvot VDI un Interneta personāla atlases uzņēmuma CV-online kopprojekts – konsultācijas par darba tiesībām Internetā, kas ir Latvijā vienīgais un pagaidām sekmīgākais šāda veida darbinieku un darba devēju informētības palielināšanas risinājums. Šāds konsultāciju forums tika izveidots ar mērķi palielināt darbinieku, darba devēju un sabiedrības informētību par dažādiem darba tiesību aspektiem un veicināt sapratni dažādo tirgus dalībnieku starpā. Kā liecina līdzšinējā pieredze, uzdotot savus jautājumus, interesenti visbiežāk vēlas iegūt palīdzību jautājumos, kas saistīti ar darba līgumu nosacījumiem, atvaļinājumiem, darba samaksu, kompensācijām, garantijām, darba laikiem, darba līgumu laušanas nosacījumiem. Protams, cilvēku interese par šo projektu vēl vairāk pieauga pēc jaunā Darba likuma stāšanās spēkā. Ļoti lielu sava darba daļu atbildēm uz cilvēku jautājumiem velta VDI direktora padomniece juridiskajos jautājumos, kas mēnesī vidēji atbild uz 44 jautājumiem.

2002.gadā VDI direktora padomniece juridiskajos jautājumos turpināja aktīvo un veiksmīgo sadarbību ar laikrakstu “Rīgas Balss” un atbildēja uz lasītāju jautājumiem par darba tiesiskajām attiecībām. Šogad atbildes tika publicētas 30 reizes, piemēram, 13.06.2002. par atvaļinājuma ilguma aprēķināšanu.

VDI un tās sadarbības partnera CV-online Interneta mājas lapās 2002.gada jūnijā tika ievietots projekta “Par darba vides uzlabošanu privātajos un privatizētos uzņēmumos” elektroniskā formā izstrādātais informatīvais materiāls par galvenajiem jaunā Darba likuma jautājumiem. 2002.gada nogalē tika izstrādāti un izdoti arī bukleti : “Pārzini darba laika noteikumus”, “Pārzini darba samaksas noteikšanas principus”, “Pārzini ieguvumus, kādus sniedz darba koplīgumu slēgšana”, “Pārzini darba tiesisko attiecību pārtraukšanas procedūras” un “Pārzini savas tiesības uz atpūtu”. Minētā projekta ietvaros tika izdota arī “Darba devēju rokasgrāmata” un sagatavots iespiešanai buklets par VDI funkcijām, kura izdošana paredzēta 2003.gada sākumā.

VDI Latvijas-Dānijas divpusējās sadarbības projekta ietvaros, sadarbojoties ar Dānijas darba vides pārvaldi, realizēja divas kampaņas. Informācijas kampaņa tika realizēta 2001.gada rudenī, kuras ietvaros VDI preses sekretāre sagatavoja ziņu relīzi nacionālā mēroga masu informācijas līdzekļiem par bukleta “Būvniecība” sagatavošanu un izdošanu, pēc tam to nosūtīja RVDI, kas materiālu papildināja ar reģiona informāciju un izplatīja savu rajonu avīzēm, televīzijām un radio. Otra – būvlaukumu kontroles kampaņa – sākās 2002.gada aprīlī un ilga divus mēnešus. 2002.gada 10.aprīlī tika organizēta preses konference, lai par to informētu žurnālistus. Ar masu informācijas līdzekļu pārstāvjiem tikās VDI direktora vietnieks, Būvniecības darba grupas koordinators, galvenā valsts darba inspektore un Latvijas Celtnieku arodbiedrības priekšsēdētāja. Ņemot vērā, ka šis jautājums bija samērā specifisks, atsaucība no žurnālistu puses bija liela. Uz preses konferenci ieradās pārstāvji no pieciem lielajiem, t.i. republikas mēroga laikrakstiem, celtniecības žurnāla, foto un ziņu aģentūrām, Latvijas Radio un būvniecības Interneta portāla.

Neskatoties uz to, ka lielai daļai darba devēju un darbinieku nav pieejams Interneta pieslēgums un datortehnika, liela nozīme ir VDI Interneta mājas lapai, jo to informācijas iegūšanai aktīvi izmanto studenti, žurnālisti un valsts institūciju darbinieki. 2002.gadā mājas lapā tika veikts būtisks jauninājums - izveidotas sadaļas angļu valodā. Tas ļauj arī angļu valodā runājošiem cilvēkiem iepazīties ar informāciju par VDI, tās kompetencē esošajiem jautājumiem un aktivitātēm. Piemēram, darba devējiem jebkurā laikā VDI mājas lapas sadaļā “Aktualitātes” ir iespēja iepazīties VDI licencēto firmu sarakstu. Sarakstā ir firmas, kurām izsniegtas licences darbinieku apmācībai darba aizsardzībā, darba aizsardzības speciālistu pārkvalificēšanai un kvalifikācijas paaugstināšanai; spridzināšanas darbiem; pirotehniskajiem darbiem u.c. Būtu vērtīgi, ja arī RVDI izrādītu interesi par sava reģiona informācijas ievietošanu Internetā, piemēram, ziņas par plānotajiem pasākumiem. Problēmas cēlonis

noteikti ir fakts, ka RVDI nav pastāvīgā Interneta pieslēguma, līdz ar to amatpersonas nevar regulāri iepazīties ar mājas lapas saturu.

Būtisks ieguldījums sabiedrības informēšanā par darba aizsardzības jautājumiem būs Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas kontaktpunkta mājas lapa Internetā. Darbs pie šīs mājas lapas izveides tika uzsākts 2002. gadā, un ir paredzēts, ka interesentiem tā būs pieejama jau 2003. gada sākumā.

VDI sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem var vērtēt kā pozitīvu, ja salīdzinām darbības programmā noteiktos kvantitatīvos rādītājus ar realizētajām aktivitātēm. Neskatoties uz to pastāv vairākas problēmas, kas kavē efektīvi sadarboties ar masu informācijas līdzekļiem:

- ❖ Pirmkārt, vēl joprojām VDI personālām dažreiz trūkst izpratnes, cik svarīgas ir labas attiecības ar žurnālistiem, cik būtiski ir informēt viņus par darbības aktualitātēm. Šeit pastāv divi iespējamie risinājumi, viens varētu būt papildus apmācības par sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem, otrs – RVDI vadītāju aktivitāte, aicinot valsts darba inspektoros sadarboties ar žurnālistiem. Lielisks piemērs ir Rīgas RVDI, kuras vadītāja vietniece aktīvi organizēja VDI sadarbību ar žurnālistiem.

- ❖ Otrkārt, nav iespējams uzskaitīt visas publikācijas un veikt pilnīgu masu informācijas līdzekļu analīzi, jo “Lursoft” laikrakstu bibliotēkā nav visu Latvijā izdoto laikrakstu un VDI finansu resursi neļauj izmantot firmu mediju monitoringa pakalpojumus.

- ❖ Treškārt, neskatoties uz to, ka 2002.gadā VDI amatpersonas piedalījušās 50 televīzijas raidījumos, vairākas RVDI atzīst, ka atskaites periodā ir radušās problēmas darbā ar reģionālajām televīzijām. Lielākoties tas ir saistīts ar maksu, kas tiek lūgta par raidījumu veidošanu un sižetu translāciju, tā kā VDI budžetā nav nepieciešamo finansu resursu, bieži vien tiek atteikta pārraižu veidošana par aktuāliem jautājumiem. Šis bija viens no iemesliem, kāpēc 2002.gadā Zemgales RVDI tika pārtraukta sadarbība ar Zemgales novada televīziju Dobelē.

Nemot vērā VDI rīcībā esošos minimālos finansu resursus, 2002.gadā ir veikts ļoti liels darbs sabiedrības informēšanā un līdz ar to jaunās likumdošanas ieviešanā. Neskatoties uz to, sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem nākotnē būs jāpilnveido, lai sasniegtu vēl labākus rezultātus un vēl efektīvāk palīdzētu darba devējiem un darbiniekiem.

Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Sakarā ar ES likumdošanas aktu ieviešanu valstī, svarīga ir VDI darba kvalitātes paaugstināšana un personāla sagatavošana ES direktīvu un normatīvo aktu ieviešanai un uzraudzībai. Lai nostiprinātu savu darbību darba tiesisko attiecību, darba drošības un veselības aizsardzības, kā arī tirgus uzraudzības jomā, VDI kā vienu no pamatuzdevumiem izvirza regulāru apmācību organizēšanu savam personālam.

Balstoties uz 2001.gadā izstrādāto VDI apmācības sistēmu, atskaites periodā tika organizēta jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējā pamatapmācība, kas paredzēja 149 stundu teorētisko un praktisko lekciju kursu. Gada nogalē vispārējās pamatapmācības kursu pabeidza un sekmīgi nokārtoja gala pārbaudījumu 12 VDI amatpersonas, 7 amatpersonas mācības turpinās 2003.gadā. Sakarā ar personāla maiņu dalībnieku skaits 2002.g. gada jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējās pamatapmācības grupā mainījies no 9 uz 15 un no 15 uz 19 dalībniekiem. Jāatzīmē valsts darba inspektoru - instruktoru lielā loma jaunpieņemto valsts darba inspektoru apmācībā un darbā ievadīšanā uz vietas RVDI. Ņemot vērā gūto pieredzi starptautisko sadarbības projektu ietvaros organizētajos mācību un pieredzes apmaiņas braucienos, VDI nākošajā gadā plāno pārskatīt jaunpieņemto valsts darba inspektoru vispārējās pamatapmācības kursa programmu un veikt uzlabojumus.

VDI darbinieki kvalifikācijas paaugstināšanas nolūkos ir apmeklējuši Valsts administrācijas skolas rīkotos mācību kursus. 2002.gadā visapmeklētākie kursi bija: "Darba tiesības", "ES pamatnostādnes", "Lēmumu pieņemšanas metodes", "Interesu konflikts", "Iekšējā kontrole", "Normatīvo aktu izstrāde" u.c.. Ja kāds no mācību kursiem ir īpaši pieprasīts, tas tiek organizēts VDI telpās, uzaicinot VAS lektorus. VAS lektori tika iesaistīti arī jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējā pamatapmācības kursā. Sakarā ar jaunā Darba likuma stāšanos spēkā trīs VDI amatpersonu un darbinieku grupas noklausījās VAS piedāvāto kursu "Darba tiesības". Sadarbībā ar VAS VDI struktūrvienību vadītājiem tika organizēts kurss "Disciplinārā uzraudzība un disciplinārlietu izmeklēšana".

Sadarbību ar VAS atskaites periodā var uzskatīt par veiksmīgu. VDI amatpersonām bija iespēja iegūt apmācību par tēmām atbilstoši ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtējuma rezultātiem, tomēr jāuzskaita problēmas, kas kavējušas VDI personālam apmeklēt VAS piedāvātos mācību kursus: mācību kursu grafika maiņa, par ko VDI bieži tiek informēta pēdējā brīdī; VAS rajonu mācību centri nepiedāvā plašu mācību kursu programmu, tāpēc no Rīgas attālāko RVDI darbinieku iespējas apmeklēt VAS kursus ir ierobežotas. Diemžēl VDI resursi ir ierobežoti, lai nodrošinātu RVDI darbiniekus ar viesnīcu kursu apmeklēšanas laikā Rīgā.

Plānojot valsts darba inspektoru apmācību, tiek ņemtas vērā VDI un RVDI prioritātes, kā arī RVDI struktūrvienību vadītāju un valsts darba inspektoru priekšlikumi. Apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana notikusi izmantojot RVDI speciālistu, gan arī pieaicināto VDI, citu iestāžu un uzņēmumu speciālistu zināšanas. Atskaites periodā RVDI personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana tika veikta saskaņā ar VDI darbības programmas kalendārajā plānā ietvertajiem pasākumiem:

- ❖ "Par reitinga sistēmas pielietošanu un inspektoru darbības analīzi",
- ❖ semināri par tirgus uzraudzību;
- ❖ "Darba aizsardzības likums un iekšējās vides uzraudzības kārtība";
- ❖ "VDI IS ieviešanas problēmas un to risinājumi";
- ❖ "Gaļas pārstrādes uzņēmumu apsekošana";

- ❖ “Prasības elektrodrošībā”;
- ❖ “Administratīvais process iestādē”;
- ❖ “Riska novērtējums darbā pie datora”;
- ❖ “Kvalitātes sistēma un tās ieviešana VDI”;
- ❖ “Kā strādāt ar žurnālistiem”
- ❖ u.c.

Atskaites periodā visām RVDI bija iespēja izmantot firmas “3M” piedāvājumu nolasīt lekcijas par individuālo aizsardzības līdzekļu veidiem, to īpašībām, pielietojumu un tirgus uzraudzību. Šo iespēju izmantoja 4 RVDI un atzina to par lietderīgu.

2002.g. spēkā stājās divi nozīmīgi likumi – Darba aizsardzības likums un Darba likums. Šajā jomā lielu atbalstu sniedza starptautiskie sadarbības projekti, kuros līdzdarbojās arī VDI. Latvijas –Zviedrijas divpusējās sadarbības projekta ietvaros tika apmācītas divas tālāko izglītotāju grupas: “Par strādājošo drošību un veselības aizsardzību darbos ar ķīmiskām vielām” un “Darba drošības un veselības aizsardzības sistēmas izveide un vadība”, kas pēc kursu pabeigšanas projekta ietvaros apmācīja savus kolēģus RVDI. Jāpiebilst, ka abu grupu dalībnieki tika apmācīti arī pedagoģijā un komunikācijā, lai veiksmīgi nodotu saņemtās zināšanas un informāciju tālāk.

Phare projekta “Darba vides uzlabošana privātajos un privatizētajos uzņēmumos” ietvaros tika apmācīta tālāko izglītotāju grupa par jauno Darba likumu. Dalībnieki saņēma zināšanas un iemaņas, kas palīdzēja novadīt mācības pārējam VDI personālam. Projekta ietvaros apmācītie RVDI valsts darba inspektori - juristi pēc rotācijas principa apmācīja kolēģus citā RVDI. Darba likuma semināriem RVDI tika izstrādātas novērtēšanas anketas, lai noskaidrotu personāla izpratni, zināšanas par jaunā likuma principiem, filozofiju, izmaiņām, kā arī noskaidrotu mācību vajadzības tālākam laika periodam.

Plašāk par apmācību starptautisko sadarbības projektu ietvaros lasīt nodaļā “Starptautiskā sadarbība un ārvalstu palīdzība”.

Atskaites periodā notikusi arī pieredzes apmaiņa starp RVDI, ko iesaistītās puses atzinušas par lietderīgu. Rīgas RVDI vadītājs piedalījās pieredzes apmaiņas seminārā Austrumvidzemes RVDI “Inspekcijas kampaņa par darbinieku nodarbinātību bez darba līgumiem”, kurā iegūtā informācija tika izmantota Rīgas RVDI līmenī organizējot kampaņu par darbinieku nodarbinātību bez darba līgumiem.

Pēc Austrumvidzemes RVDI lūguma tika organizēts pieredzes apmaiņas seminārs par 2002.gadā jaunpieņemtajiem MK noteikumiem “Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība”, jo Rīgas RVDI reģistrēto nelaiemes gadījumu skaits salīdzinot ar Austrumvidzemes RVDI ir daudz lielāks.

Rīgas un Zemgales RVDI dalījās pieredzē reģionālās inspekcijas arhīva sakārtošanā, kā arī bīstamo iekārtu uzskaites un reģistrācijas jomā. Pieredzes apmaiņa notika arī starp Zemgales un Kurzemes RVDI valsts darba inspektoriem par informatīvās sistēmas apgūšanas jautājumiem, kā arī par jaunajiem normatīvajiem dokumentiem, akcentējot Darba likumu. Jāatzīmē, ka atskaites periodā visas RVDI izrādīja lielu interesi par Zemgales RVDI darba pieredzi, pamatā konsultējoties pa telefonu.

Latgales RVDI piedalījās pieredzes apmaiņas seminārā Gulbenē par tēmu “IS praktiskā pielietošana”.

Par veiksmīgu pieredzes apmaiņu jāuzskata arī Darba likuma semināri reģionos, kurus vadīja kolēģi no citām RVDI.

2002.gadā VDI darbinieki piedalījās mācībās un semināros ārpus VDI par sekojošām tēmām: “Komandas veidošana, stress un laika menedžments un sarunu tehnika”, “Biznesa programmu sistēma Apvārsnis 2.0”, “Kvalitātes sistēmas vadītājs”, “Drošība darba vietā” par firmas Drager gāzu noteikšanas un ekspresanalīžu tehniku un darba vietu pārbaudēm,

“Latvijas Nacionālā akreditācijas sistēmas attīstības tendences 2002.gadā”, “Ar ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem saistītā riska novērtēšana darba vietās” (Baltijas vides forums), “Biocīdu, ķīmisko vielu un produktu pārraudzības sistēmas stratēģija” (VARAM Vides aizsardzības departamentā) “Ražošanas iekārtu turgus uzraudzība un CE marķējums”. Tāpat jāmin, ka 2002.gada janvārī VDI darbā tika pieņemts darba aizsardzības speciālists, kurš apguva darba devēju pilnvaroto personu un darbinieku uzticības personu darba aizsardzībā apmācības programmu.

2002. gadā VDI aktīvi turpināja strādāt trīs speciālistu atbalsta grupas – juridiskajos, arodveselības un būvniecības jautājumos.

Saskaņā ar VDI darbības kalendāro plānu atskaites periodā ir notikušas divas Atbildības grupas juridiskajos jautājumos (AGJJ) sanāksmes:

- ❖ pirma sanāksme bija veltīta jaunajam Darba likumam. Ļoti pozitīvi bija tas, ka šajā sanāksmē piedalījās pārstāvis no LM Darba departamenta. Līdz ar to VDI juristiem bija iespējams dzirdēt viena no likuma autoriem viedokli un skaidrojumus, kā arī veidot vienotu LM un VDI viedokli;
- ❖ otra sanāksmē tika izskatīti jautājumi par pārsūdzēto administratīvo aktu formas izmaiņām, par izmaiņām VDI juristu atskaites formā. Tika rasta vienota pieeja neskaidrajiem jautājumiem par Darba likumu un par likumu “Interesu konflikta novēršana valsts amatpersonu darbībā”.

AGJJ darbība palīdz pilnveidot un uzlabot valsts darba inspektoru valsts darba inspektoru-juristu darbu un līdz ar to arī RVDI darbu, jo šajās sanāksmēs tiek veidots kopējais VDI viedoklis dažādos jautājumos, kā arī ir iespēja iepazīties ar citu RVDI darba metodēm un dalīties pieredzē konkrētu jautājumu risināšanā. Tā kā 2003 gadā stājas spēkā Administratīvā procesa likums, AGJJ dalībniekiem jau ir ieplānots nākamā sanāksmē pievērst uzmanību administratīvajam procesam VDI.

Nemot vērā VDI noteikto prioritāti “Būvniecības un remonta darbi” jau trešo gadu VDI strādāja starpreģionālā darba grupa būvniecības nozarē. Grupas darbība 2002. gadā tika saskaņota un pakārtota Latvijas – Dānijas sadarbības projekta “ ES direktīvas 92/57/EEC par drošības un veselības aizsardzības prasībām pagaidu vai pārvietojamos būvlaukumos ieviešana “ realizācijai.

Notika divas darba grupas sanāksmes, kurās tika izskatīti jautājumi par informatīvās kampaņas rezultātiem, uzdevumu un darbības precizēšana sagatavojoties “Būvlaukumu kontroles kampaņai”, to kampaņas gaitu un iegūto rezultātu apspriešana. Šāda kampaņa tika organizēta pirmo reizi un uzskatāma par veiksmīgu, jo deva VDI labu pieredzi tādu pasākumu realizēšanā. Labas atsauksmes no darba devēju puses bija par bezmaksas izsniegto bukletu “Būvniecība”.

Lai informētu sabiedrību par kampaņas norisi 10 aprīlī tika organizēta preses konference.

Darba grupas locekļi veica savā reģionā iegūto būvlaukumu apsekojumu rezultātu kopsavilkuma analīzi un nosūtīja darba grupas koordinātoram Latvijas – Dānijas sadarbības projekta atskaites sagatavošanai. Šī atskaite pēc apstiprināšanas tika nosūtīta projekta vadībai Dānijā un visiem darba grupas locekļiem tālākai izmantošanai inspektoru darbā, kā arī ievietota VDI interneta mājas lapā.

2002. gadā aktīvi turpināja strādāt arī darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupa. Saskaņā ar jaunā Darba aizsardzības likuma stāšanās spēkā, valsts darba inspektori – higiēnisti piedalījās MK noteikumu “Par darba aizsardzības prasībām darbā ar azbestu” projekta un MK noteikumu “Par darba aizsardzības prasībām darbā ar ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem”projekta izskatīšanā.

Atskaites periodā atbalsta grupai notika 4 sanāksmes, kurās tika izkatīti:

- ❖ mācību programmas “Uzraudzības metodes darbā ar ķīmiskām vielām valsts darba inspektorū apmācībai” Phare projekta LE-99/IB/OT/01 “Integrācija ES: likumdošanas piemērošana”, ES direktīvas 98/24EC “Par strādājošo drošību un veselības aizsardzību darbos ar ķīmiskām vielām” ietvaros;
- ❖ VDI informatīvās sistēmas Arodslimšanas reģistra pilnveidošana;
- ❖ 2002.g. darba devēju un /vai darba ņēmēju anketēšana par aktuālām darba aizsardzības un arodveselības jutājumiem;
- ❖ Arodslimību pieaugums Latvijā 2002.g. 1.pusgadā kopā ar P.Stradiņa KUS Aroda un radiācijas medicīnas centra Ārstu konsultatīvās komisijas (ĀKK), Veselības un darbaspēju ekzpertīzes ārstu valsts komisijas un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāviem.

Pamatojoties uz panākto vienošanos ar ĀKK VDI turpmāk saņems informāciju par tekošā gadā izmeklētajiem, bet neapstiprinātajiem arodslimšanas gadījumiem.

Lai sekmētu informācijas apmaiņu par arodslimnieku seku grupām 2002.gada 12. decembrī tika noslēgta “Vienošanās par sadarbību” ar VDEĀK.

Lai sekmētu darba devēju, arodslimību ārstu, sadarbības partneru, higiēnisko laboratoriju darbu un informācijas apmaiņu darba higiēnas un arodveselības jomā, valsts darba inspektori-higiēnisti apmeklēja 141 veselības aprūpes iestādi, pašvaldības, sadarbības partnerus, laboratorijas u.c. organizācijas.

Ņemot vērā augstāk minēto, valsts darba inspektoriem – higiēnistiem 2003.gadā jāturpina aktīvi strādāt, lai:

- ❖ panāktu, ka darba devēji organizē pasākumus, arodslimšanas gadījumu samazināšanai uzņēmumos;
- ❖ panāktu, pilnīgāku darba devēju, darbinieku, sabiedrības informētību par darba higiēnas un arodveselības prasībām;
- ❖ pilnībā varētu apgūt un izmantot VDI IS.

Valsts budžeta līdzekļu lietderīga un efektīva izmantošana, kā arī valsts pārvaldes institūciju sniegto pakalpojumu pieejamība un kvalitāte ir galvenie jautājumi attiecībā starp valsti un sabiedrību.

Situācijas analīze rāda, ka resursu lietderīga izmantošana un veicamo funkciju izpildes un sniedzamo pakalpojumu kvalitāte ir cieši saistīta ar institūcijas administrēšanas sistēmas efektivitāti, kā arī modernas, visaptverošas kvalitātes vadības sistēmas izveidošanu un reālu ieviešanu.

Lai tuvinātu VDI administrēšanas sistēmas un kvalitātes nodrošināšanas pasākumu atbilstību mūsdienu prasībām, ir nepieciešams periodiski izvērtēt to kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājus, veikt situācijas analīzi un izstrādāt atbilstošus pilnveidošanas pasākumus.

Plānojot VDI teritoriālo struktūrvienību darbības pārbaudes 2002.gadā, paralēli tika risināts jautājums par spēkā esošā šādu pārbaudžu veikšanas reglamentējošā dokumenta “Metodiskie norādījumi reģionālās VDI darbības pārbaudei” praktisko pielietojumu gadījumā, kad pārbaudē tiek akcentēti noteikti uzdevumi un komisija ir samazinātā sastāvā. Saskaņā ar VDI direktora norādījumu, Zemgales RVDI un Kurzemes RVDI pārbaudēs tika akcentēti darbības plānošanas, resursu vadības un praktiskās inspicēšanas jautājumi.

Atskaites periodā bija iepļānots nodrošināt Zemgales RVDI un Kurzemes RVDI darbības pārbaudes, kuras veicot, tika turpināta VDI jau ieviestā prakse, kad, organizējot reģionālo struktūrvienību darbības pārbaudes, maksimāli tiek iesaistīts pārbaudāmās struktūrvienības personāls, tādā veidā atraisot katra darbinieka personīgo iniciatīvu esošo problēmu risināšanā, kā arī veicināts pārbaudes procesa atklātums un plaša pieredzes apmaiņa jautājumos, kas skar darba kvalitāti, pārbaudes procedūru un kontroles pasākumu

pilnveidošanu. Atkārtoti ir jāatzīmē, ka inspekcijas personāla pieaugošā interese un aktivitāte par darba kvalitātes jautājumiem norāda, ka VDI tiek veidota bāze darba kvalitātes vadības sistēmas izveidošanai.

Atbilstoši augstākminētiem metodiskiem norādījumiem, pārbaudes rezultāti tika apkopoti pārbaudes komisija atzinumā, kā arī saskaņots RVDI sagatavotais pasākumu plāns pārbaudē konstatēto trūkumu novēršanai un noteikta plāna izpildes kontroles kārtība.

Zemāk norādīti pārbaudes komisijas atzinumos minētie galvenie Zemgales RVDI un Kurzemes RVDI pārbaudes laikā konstatētie to darbības kvalitāti ietekmējošie faktori, kuriem pievēršama pastiprināta uzmanība:

- ❖ plānojot RVDI darbu, jāņem vērā plāna un tā izpildi ietekmējošie riska faktori un, nepieciešamības gadījumos, savlaicīgi jāveic preventīvās un korektīvās darbības;
- ❖ RVDI darba plānam jābūt pakārtotam ne vien VDI darbības programmas kalendāram plānam, bet tajā jāiekļauj arī pasākumi VDI likumā noteikto uzdevumu un funkciju izpildē, piemēram, bīstamo iekārtu tehniskā uzraudzība un tirgus uzraudzība;
- ❖ jebkurai plānotai darbībai jāgatavojas un jāvienojas par tās sekmīgas izpildes nosacījumiem, respektīvi, jāreglamentē viss process sākot ar situācijas analīzi, mērķa (uzdevuma) un tā izpildes novērtēšanas kritēriju noteikšanu, atbilstošu apmācību, darbības realizācijas kārtību, kā arī kontroles un atskaites mehānismu;
- ❖ RVDI vadītājam jānodrošina administratīvo aktu procesa noteikumu prasību ieviešanu visās darbības jomās un sistemātiski jākontrolē šī procesa norisi, kā arī jāizvērtē amatpersonu sagatavoto administratīvo aktu kvalitāte un jāveic pasākumi darba kvalitātes uzlabošanai;
- ❖ periodiski jāpārskata RVDI nolikums un/vai tās attiecīgo struktūrvienību darbības kārtības, kā arī amatpersonu un darbinieku amatu aprakstus ar nolūku maksimāli izmantot personāla intelektuālo potenciālu un tiesības pieņemt likumdošanā noteiktos lēmumus, bet gadījumos, kad tiek deleģētas papildus pilnvaras – jāparedz uzdevumi un jānodrošina nepieciešamās kontroles tiesības iespējamo resursu vadībai un to efektīvai izmantošanai;
- ❖ plānojot darbus personāla deficīta (vakances, ilgstoša prombūtne) gadījumā ir jāpatur vērā, ka, līdzteku veicamajiem organizatoriskajiem pasākumiem (uzraudzības teritorijas pārdale, papildus pienākumu izpilde u.c.), ir jāpiemēro likumdošanā noteiktās un/vai VDI praktizētās darbinieku motivēšanas un stimulēšanas iespējas;
- ❖ sadarbības un tās kontroles pasākumu (ar pašvaldībām, valsts institūcijām, masu informācijas līdzekļiem, nevalstiskām organizācijām), kā arī personāla profesionālās kapacitātes paaugstināšanas pasākumu iekļaušana reģionālās VDI un tās amatpersonu un darbinieku plānos ir neatņemama plānošanas procesa sastāvdaļa;
- ❖ RVDI plānā iekļauto darbību mērķa izpratnes un skaidras formulēšanas, izskaidrošanas, kā arī to realizēšanas kritēriju un reālas plānotas kontroles trūkums ir par cēloni tam, ka atskaites perioda beigās nav iespējams novērtēt noteiktās darbības – tai skaitā arī prioritārās – izpildi (spriest par nosprausto mērķu sasniegšanu) un, kas jo svarīgi – kvalitāti;
- ❖ RVDI veicamo darbību savlaicīga, izsvērtā plānošana, kā arī to izpildes sistemātiska (plānveida) kontrole visos līmeņos ir darba kvalitātes pamatnosacījumi.

Finansējums un tā izlietojums

2002.gada apakšprogrammas “Darba aizsardzības un darba likumdošanas aktu piemērošanas valsts kontrole un uzraudzība” realizācijai plānoti līdzekļi summā Ls 2679939 no tiem :

- 1.1.1. Budžeta līdzekļi (dotācija no vispārējiem ieņēmumiem) – Ls 735871, tajā skaitā:
  - 1.2. kārtējiem izdevumiem – Ls 634871, konts 2182147020,
  - 1.3. kapitāliem izdevumiem – Ls 12000, konts 2182147020,
  - 1.4. investīcijas – Ls 89000, konti 21812407029; 21822107020.
2. Pašu ieņēmumi (soda nauda 20% apmērā no uzliktiem administratīviem sodiem) – Ls500, tajā skaitā :
  - 2.1. kārtējiem izdevumiem – Ls 500, konts 2181240720.
3. Ārvalstu finansu palīdzība – Ls 1943568, tajā skaitā :
  - 3.1. projektam 991101 “ Darba vides sakārtošana privātajos un privatizējamos uzņēmumos – Ls 1230000, konts 21876107027, no tiem :
    - 3.1.1. kārtējiem izdevumiem Ls 972000,
    - 3.1.2. kapitāliem izdevumiem Ls 258000,
  - 3.2. projektam 991200 “Atbalsts turpmākās likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā – Ls 637820, konts 21876907027, no tiem:
    - 3.2.1. kārtējiem izdevumiem – Ls 637820,
  - 3.3. projektam 990401 “ Integrācija Eiropas Savienībā. Likumdošanas saskaņošana “ – Ls 75748, konts 21876707027 no tiem :
    - 3.3.1. kārtējiem izdevumiem – Ls 75748.

Grāmatvedības darbu VDI nodrošina Finansu saimnieciskā daļa, kura ir atsevišķa VDI struktūrvienība. Grāmatvedības uzskaitē izmantots dubultieraksta princips no sākotnējās dokumentos fiksētās informācijas. Uzskaites periods ir viens mēnesis. Saimnieciskā darbība tiek vērtēta ar naudas (LVA) mērītāja palīdzību. Grāmatvedības kontu plānā ir ar direktora parakstu apstiprinātais sistematizētais kontu saraksts. Grāmatvedības reģistru sastādīšanā izmanto grāmatvedības programmu SIA Micro Link Systems Windows vide “ Apvārsnis 2.0.” Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījuma nolietojuma summu aprēķinam grāmatvedības uzskaitē izmanto lineāro metodi, kas paredz, ka pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījuma vērtība samazinās vienmērīgi.

Krājumu iegādes un norakstīšanas cena tiek noteikta pēc metodes “ Pirmais iekšā – pirmais ārā “ (FIFO).

Līdzekļu atlikumi pārbaudīti 2002.gada inventarizācijā un atšķirības starp mantas faktisko esamību un uzskaites datiem nav konstatētas. Parādi ir salīdzināti ar debitoriem un kreditoriem. Visas bilances atsevišķu posteņu vērtība atbilst ierakstiem galvenajā grāmatā.

Investīcijas.

2002.gadā no valsts pamatbudžeta līdzekļiem finansēta valsts investīciju programma VDI informatīvā sistēma Ls 39000. No valsts īpašuma privatizācijā gūtiem ienākumiem finansēti VDI informatīvās sistēmas programmas attīstības vienreizējie izdevumi summā

Ls50000. Šis finansējums pēc 2002.gada 18. decembra Finanšu ministrijas vēstules Nr.2-7-07/302 pārgrāmatots uz valsts pamatbudžeta izdevumu kontiem (dotācija no vispārējiem ieņēmumiem).

Investīcijas līdzekļi izlietoti sekojošu pasākumu izdevumu segšanai:

1. daļēja maksa SIA Mikro Link Systems par 2001.g. līguma saistībām grāmatvedības datorprogrammu Apvārsnis 2.0 windows vide izveidi un ieviešanu ekspluatācijā par summu Ls 4873.40;
2. ar Lattelekom SIA noslēgts līgums par datortehnikas piegādi par summu Ls 28261.25;
3. VDI informatīvās sistēmas attīstības ietvaros noslēgta vienošanās par Lotus Notes standartproduktu piegādi par summu Ls 4937.82, kura ir kā pielikums Nr.12 2000. gada 28. septembrī noslēgtam līgumam;
4. ar A/S Exigen Latvija noslēgta vienošanās par apmācību Lotus Domino R5 administrēšanas pamati (trīs darbinieki). Šī vienošanās ir pielikums Nr.13 2000. gada 28. septembrī noslēgtam līgumam. Līguma summa ir Ls 1150.50 no kuriem Ls 927.50 apmaksāti no valsts VIP līdzekļiem un Ls 222.94 VDI Informatīvās sistēmas attīstības vienreizējiem izdevumiem piešķirtiem līdzekļiem.

VDI informatīvās sistēmas attīstības vienreizējiem izdevumiem piešķirtie līdzekļi par summu Ls 50000 izlietoti :

5. pēc noslēgtās vienošanās ar A/s Exigen Latvija personāla vadības sistēmas pamata moduļu piegādi Ls **2242**, atskaišu moduļa piegādi Ls **513,30**, pamata moduļa integrācijas esošā sistēmā un esošo datu pārnese izmaksas Ls **283,20**, samaksa par funkcionālo izmaiņu veikšanu Ls **783,44**. Kopējā summa Ls 3821.94.
(A/s SWH Tehnoloģija 2002.gada maijā mainīja nosaukumu uz A/s Exigen Latvija) kā pielikumu Nr.14 2000.gada 28.septembra līgumam;
6. datortehnikas iegādei pēc noslēgtā līguma ar SIA Eddi par summu Ls 45955,12.

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Tabula N.6.

Nr. p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvs:	298109	782004
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	235971	237926
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	62138	544078
2.	Pasīvi :	298109	782004
2.1.	pašu kapitāls	264783	741010
2.2.	kreditori	33326	40994

Valsts budžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Tabula Nr.7.

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1	2	3	4	5
1.	Ieņēmumi (kopā) :	98595	2679939	2257076
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	700329	735871	735871
1.2.	maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi	4762	500	169
1.3.	Ārvalstu finansu palīdzība	280904	1943568	1521036
2.	Izdevumi (kopā) :	985939	2679939	2257076
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	917939	2320939	1898076
2.1.1	atalgojumi	376593	396797	396797
2.1.2.	komandējumi	21249	23652	23652
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā) :	68000	359000	359000
2.2.1.	inventāra iegāde		4839	4839
2.2.2.	kapitālais remonts	12000	7161	7161
2.2.3.	investīcijas	56000	89000	89000
2.2.4.	Kapitālie izdevumi, kas segti no ārvalstu finansu palīdzības līdzekļiem		258000	258000
3.	Nodarbinātība :			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	157	181	158
3.2.	vidējā darba alga	202.21	182.69	209.28

Maksas pakalpojumi un izcenojumi, citi ieņēmumi (latos)

Tabula Nr.8.

Nr. p.k.	Maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi *	Izcenojums	Faktiskie ieņēmumi
1.	Pašu ieņēmumi		169
	Kopā	---	169

Valsts darba inspekcijas prognozes un 2003. gada darbības programma

Ievads

Lai nodrošinātu darba aizsardzības sistēmas darbību un harmonisku attīstību, kā arī jaunu kritēriju izpildi sociālajā jomā, paralēli darba aizsardzības likumdošanas sakārtošanai un saskaņošanai ar ES prasībām, ir nepieciešams gan efektīvs tās uzraudzības un kontroles mehānisms, gan sabiedrības un sociālo partneru informēšana par darba aizsardzības jautājumiem. Nozīmīgs solis darba aizsardzības informācijas plūsmas pilnveidošanā, kas paredzams 2003.gadā atbilstoši VDI likuma 3.panta 2.daļas 15.punktam, ir Bilbao Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras kontaktpunkta izveide VDI. Papildus konsultatīvo pasākumu organizēšanai darba devējiem un darbiniekiem, sadarbības paplašināšanai ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām, valsts darba inspektoru padomdevēju prasmju pilnveidošanai, šis pasākums sekmēs jauno normatīvo aktu ieviešanu un veicinās darba tiesību subjektu izpratni par darba aizsardzības jautājumiem.

2003.gadā VDI turpināsies uzņēmumu uzraudzības procesa pilnveidošana un inspicēšanas metožu pielāgošana transponētās likumdošanas ieviešanai praksē. Aktivitātes, galvenokārt, tiks saistītas ar Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmas izveidošanu, uzņēmumu sadalījumu atbilstoši apstiprinātai reitingu sistēmai un kontroli tirgus uzraudzības jomā.

Apzinoties, ka augstāk minēto pasākumu kvalitatīvai izpildei ir nepieciešama VDI administratīvo spēju stiprināšana, t.sk. materiāli-tehniskās bāzes uzlabošana un amatpersonu kvalifikācijas paaugstināšana, 2003.gadā tiek plānota VDI dalība starptautiskās sadarbības projektos un valsts budžeta finansiālo līdzekļu piesaiste Valsts investīciju programmas ietvaros.

VDI 2003.gada darbības programma ir izstrādāta, pamatojoties uz situācijas analīzi darba aizsardzības jomā, apstiprināto Valsts darba inspekcijas stratēģisko plānu, 2003.-2007.g. labklājības nozares Valsts investīciju programmas stratēģiju un citiem valsts politikas plānošanas dokumentiem, kā arī ņemot vērā Eiropas savienības darba drošības un veselības aizsardzības stratēģiju 2002-2006.g. Kā galvenie VDI uzdevumi 2003.gadā ir:

1. Izpildīt sekojošus kvantitatīvus un kvalitatīvus rādītājus:
  - kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 9200, t.sk. preventīvie apsekojumi - 4500;
  - konsultatīvo pasākumu skaits darba devējiem un darbiniekiem – 150;
  - informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem – 408;
  - uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem procentos visām reģionālajām Valsts darba inspekcijām – 96%.
2. Panākt noteiktās prioritātes mērķu sasniegšanu,
3. Racionāli izmantot pieejamus materiālus resursus,
4. Organizēt Valsts darba inspekcijas amatpersonu apmācības un kvalifikācijas paaugstināšanu,
5. Ieviest pilnā apjomā VDI informatīvo sistēmu visās RVDI,
6. Pilnvērtīgi izmantot ES valstu sniegto palīdzību apstiprināto projektu ietvaros,
7. Veicināt sadarbību ar citām valsts uzraudzības institūcijām.

I Valsts darba inspekcijas inspicēšanas darbība

1.1. Valsts darba inspekcijas 2003.g. darbības prioritāte: kokapstrādes uzņēmumi

1.1.1. Prioritātes darbības mērķis :

- Panākt pilnīgāku darba devēju, darbinieku, sabiedrības informētību un veicināt darba tiesību subjektu izpratni par darba, darba drošības un arodveselības prasību izpildi;
- Samazināt nelaimes gadījumu skaitu valstī par 5%.

1.1.2. Pamatuzdevumi noteikto mērķu sasniegšanai:

- Veikt Valsts darba inspektoru apmācību;
- Organizēt konsultatīvus pasākumus darba devējiem un darbiniekiem;
- Kontrolēt darba aizsardzības sistēmas ieviešanu;
- Veikt kontroli par tirgus uzraudzības jautājumiem

1.1.3. Kritēriji darbības mērķu un uzdevumu novērtēšanai :

- Apsēkoto uzņēmumu skaits;
- Apsēkoto uzņēmumu skaits attiecībā pret apzinātiem kokapstrādes uzņēmumiem (%).
- Uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem (%);
- Notikušo nelaimes gadījumu skaits attiecībā pret iepriekšējā gadā nelaimes gadījumu skaitu (%);
- Uzņēmumu skaits, kuros ir veikta risku novērtēšana, attiecībā pret apsēkotiem uzņēmumiem (%);
- Iekārtu un IAL skaits, kas atbilst likuma "Par atbilstības novērtēšanu" prasībām attiecībā pret pārbaudīto iekārtu un IAL skaitu (%);
- Iekārtu skaits, kas atbilst likuma "Par bīstamo iekārtu uzraudzību" prasībām attiecībā pret pārbaudīto iekārtu skaitu (%);
- Valsts darba inspekcijas inspektoriem organizēto apmācības pasākumu skaits;
- Konsultatīvo pasākumu skaits darba devējiem un darbiniekiem;
- Informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem(skaits);

1.2. Profilaktiskā uzņēmumu inspicēšana

1.2.1. Veikt uzņēmumu apsekošanu atbilstoši apstiprinātiem VDI darbības kvantitatīviem un kvalitatīviem rādītājiem;

1.2.2. Veikt uzņēmumu kompleksās pārbaudes saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu;

1.2.3. Veikt informatīvās un inspicēšanas kampaņas saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu.

II Valsts darba inspekcijas mācības un kvalifikācijas celšana

2.1. Organizēt Valsts darba inspekcijas inspektoru kvalifikācijas paaugstināšanas seminārus (termiņi un tēmas saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);

2.2. Organizēt Valsts darba inspekcijas inspektoru apmācību par datortehnikas pielietojumu, veicot darba plānošanu un uzņēmumu inspicēšanu;

2.3. Organizēt darba pieredzes un informācijas apmaiņas seminārus;

- 2.3.1. Atbildības grupā juridiskajos jautājumos;
- 2.3.2. Darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupā;
- 2.3.3. Darba grupā būvniecības nozarē;
- 2.3.4. reģionālo Valsts darba inspekciju inspicēšanas informatīvās sistēmas koordinatoriem;
- 2.3.5. reģionālo Valsts darba inspekciju bīstamo iekārtu reģistratoriem;
- 2.3.6. reģionālo Valsts darba inspekciju ietvaros;
- 2.3.7. ar Lietuvas un Igaunijas VDI (atbilstoši noslēgtam līgumam).
- 2.4. Nodrošināt jaunpieņemto Valsts darba inspekcijas inspektoru teorētiskās mācību programmas pilnveidošanu, jaunā mācību plāna sastādīšanu un mācību kursa organizēšanu;
- 2.5. Sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu, organizēt mācību kursus Valsts darba inspekcijas amatpersonām.

III Darba un darba aizsardzības normatīvās bāzes attīstība un pilnveidošana

3.1 Darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvie akti

- 3.1.1. Piedalīties darba grupās LR darba un darba aizsardzības normatīvu dokumentu projektu izstrādē;
- 3.1.2. Piedalīties darba grupu sastāvā Standartu tehniskajās komitejās LV standartu izstrādē.

3.2. Metodisko norādījumu izstrādāšana un pilnveidošana

- 3.2.1. Izstrādāt metodiskus norādījumus valsts darba inspektoriem par atsevišķu normatīvo dokumentu pielietošanu praksē (saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);

IV Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes pilnveidošana

- 4.1. Veikt pasākumus “Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmas” izveidošanai;
- 4.2. Veikt uzņēmumu apsekošanu, pielietojot apstiprinātu uzņēmumu reitinga sistēmu;
- 4.3. Sakarā ar VDI noteikto darbības prioritāti, veikt reģionālo VDI pārbaudes;
- 4.4. Veikt VDI iekšējo auditu (saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);
- 4.5. Valsts darba inspekcijas informācijas sistēmas pilnveidošana un ieviešana reģionālajās inspekcijās (saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);
- 4.6. Izstrādāt VDI 2004.gada darbības programmu;
- 4.7. Sagatavot pārskatu par :
  - 4.7.1. VDI darbību 2002.g.;
  - 4.7.2. VDI darbību 2003.g.1.pusgadā.
- 4.8. Veikt VDI darbinieku darba vietu riska novērtēšanu un organizēt veselības pārbaudes.

V Sadarbība ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām

(termiņi un mērķi saskaņā ar 2003.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu)

- 5.1. Organizēt tikšanās ar pašvaldību un citu institūciju vadītājiem, darba devējiem un darbiniekiem, pieaicinot LDDK un LBAS pārstāvjus;
- 5.2. Saskaņā ar noslēgto sadarbības līgumu, turpināt un pilnveidot sadarbību ar:
  - 5.2.1. Valsts ieņēmumu dienestu;
  - 5.2.2. Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūru;
  - 5.2.3. Patērētāju tiesību aizsardzības centru tirgus uzraudzības jautājumos, kuri attiecas uz VDI kompetenci;
  - 5.2.4. Informācijas apmaiņa ar sadarbības partneriem saskaņā ar noslēgtiem sadarbības protokoliem.
- 5.3. Sadarbībā ar Vides valsts inspekciju veikt rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kontroles pasākumus un izveidot datu bāzi;
- 5.4. Noslēgt sadarbības līgumu ar DEĀK par informācijas apmaiņu par arodsaslimšanu valstī.

VI Sabiedrības informēšana masu informācijas līdzekļos

- 6.1. Organizēt preses konferences par :
  - 6.1.1. VDI darbību 2002.g.
  - 6.1.2. RVDI darbību 2002.g;
  - 6.1.3. sabiedrībai aktuāliem VDI kompetencē esošiem jautājumiem.
- 6.2. Organizēt VDI 2002. gada pārskata svarīgāko jautājumu publicēšanu oficiālajā laikrakstā "Latvijas vēstnesis";
- 6.3. Regulāri informēt masu informācijas līdzekļus par VDI darbību t. sk. par prioritāro pasākumu rezultātiem un sadarbību ar citām valsts institūcijām;
- 6.4. Organizēt informatīvas kampaņas par atsevišķu normatīvo dokumentu ieviešanu;
- 6.5. Sniegt skaidrojumus par sabiedrības aktuāliem jautājumiem darba likumdošanas piemērošanā masu informācijas līdzekļos un Internetā.
- 6.6. Veikt pasākumus Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbības pilnveidošanai

VII Starptautiskā sadarbība un ārvalstu palīdzība

- 7.1. Piedalīties projektā "Darba dzīve un Eiropas Savienības paplašināšana" Sadarbības partneris – Zviedrijas darba vides pārvalde
- 7.2. Piedalīties pasākumos Baltijas valstu Darba inspekciju līguma ietvaros
- 7.3. Piedalīties sadarbības pasākumos starp Ziemeļu Ministru padomes Darba vides komiteju un Baltijas valstīm
- 7.4. Piedalīties konferencē Bulgārijā, ko organizē Starptautiskā Darba Inspekciju Asociācija
- 7.5. Piedalīties ES valstu darba inspekciju vadītāju (SLIC) apspriedēs Grieķijā un Itālijā
- 7.6. Piedalīties ikgadējā Baltijas jūras valstu apspriedē "Baltijas jūras informatīvais tīkls darba drošībā un veselībā" Norvēģijā
- 7.7. Sagatavot gada pārskatu Starptautiskajai darba organizācijai (SDO) saskaņā ar 81. konvenciju

VIII Valsts darba inspekcijas 2003.g. darba laika sadalījums

8.1. Darba laika fonda aprēķins:

VDI štatu sarakstā ir:	94 - valsts darba inspektori ;
	9 - valsts darba inspektori – higiēnisti ;
	12 - valsts darba inspektori – juristi ;
kopā:	115 amatpersonas

VDI 2003.gada darba laika fonds $115 \times 251 = 28865$ dienas, t.sk.

Rīgas RVDI – 11295 dienas

Ziemeļvidzemes RVDI – 2510 dienas

Austrumvidzemes RVDI – 2259 dienas

Kurzemes RVDI – 4267 dienas

Dienvidu RVDI – 2008 dienas

Latgales RVDI – 3765 dienas

Zemgales RVDI – 2761 dienas

8.2. Darba laika sadalījums :

1. Preventīvais darbs – 30%

1.1. Prioritāte (darbs prioritāšu jomā)

1.2. Pārējās aktivitātes (profilaktiskā uzņēmumu apsekošana ārpus prioritātēm kopā ar attiecīgo dokumentu noformēšanu un ieskaitot ceļu uz objektu un no objekta; sadarbība ar sociāliem un darbības partneriem ; konsultatīvais darbs darba devējiem un darbiniekiem; uzņēmumu kompleksās un mērķa pārbaudes, sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem)

2. Inspektoru apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana (VDI, RVDI līmeņa, Valsts administrācijas skolas un ārvalstu semināri, pašapmācība)– **10%**

3. Darbs birojā (apmeklētāju pieņemšana, dažāda veida atskaišu sagatavošana un citu dokumentu noformēšana)– **19%**

4. Ārkārtējās aktivitātes (nelaimes gadījumu izmeklēšana, iesniegumu izskatīšana, objektu pieņemšana, arodsaslimšanas pieprasījumu izmeklēšana un dokumentu sagatavošana, kā arī citi neparedzētie pasākumi) – **30%**

5. Atvaļinājumi – 11%

Stratēģijas un analīzes daļa